



Godde

i

Götlarud

Visor

och

Berättelser

Ista häftet



STOCKHOLM

ABR. LUNDQUIST, MUSIKFÖRLAG

DROTTNINGGATAN 26.



# ISOR OCH BERÄTTELSER

SAMLADE AF

## JÖDDE I GÖLJARYD



1:STA HÄFTET



PRIS KR. 2: 50



STOCKHOLM

Abr. Lundquists Kongl. Hofmusikhandel  
Georg Abr:son Lundquists Förlag  
Malmtorgsgatan 8 och Stureplan 2.

STOCKHOLM  
TRYCKT HOS P. PALMQUISTS AKTIEBOLAG  
1899.

## FÖRORD.

---

*Sedan årtal tillbaka har det varit min afsikt att i tryck utgifva, hvad jag samlat af berättelser och visor i folkton, icke blott dem jag offentligt föredragit på Skansen eller i Sveriges, Norges och Finlands bygder, utan äfven andra, som legat i mina gömmor och som, enligt min åsikt åtminstone, förtjäna att räddas undan glömskan.*

*En alldeles särskild anledning till utgifvandet af denna samling har jag trott mig finna i de otaliga, muntliga och skriftliga, förfrågningar, som ställts till mig, om icke de af mig föredragna »bitarna» finnas i tryck.*

*Berättelserna äro i allmänhet, likasom ett par af visorna, återgifna på min födelsebygds (Västra härad, Småland) tungomål, sådant detta var för 35 à 40 år tillbaka. Några äro återgifna på s. k. modifierad rikssvenska.*

*Detta häfte är det första, men jag hoppas, att det icke blir det sista.*

*Stockholm i november 1899.*

*Karl Petter Rosén.*



# Det hände sej allt sent om en kväll.

*Ej fort.*

Det hän - de sej allt sent om en kväll, Jag la - de mej i säng för att

sof - - - va. För hopp tral - - li - - la, för hopp sa - - de jag! Jag

la - - de mej i säng för att sof - - - - - va.



Det hände sej allt sent om en kväll,  
Jag lade mej i säng för att sofva.  
För hopp trallila, för hopp sade jag!  
Jag lade mej i säng för att sofva.

Då fick jag ett bref ifrån kärestan min,  
Att jag skulle till henne bortrida.

Så gick jag mej uti stallet in  
Och klappade Blacken uppå länden.

Se'n red jag mej genom sjumilaskog,  
Allt medan de andra de sofva.

Se'n red jag mej allt öfver en grön äng,  
Där fåglarna och trastarna de kvittra.

Den ene kvittra hö, den andre kvittra nö',  
Den tredje, att min käresta var döder.  
För hopp sade jag, för hopp sade jag!  
Den tredje, att min käresta var döder.

Se'n red jag mej ett stycke bätter fram,  
Där mötte mej de gräfvare, som grofvo.

»För hvem gräfven I, för hvem gräfven I,  
För hvem gräfven I nu denna gräfven?»

»Den gräfven gräfva vi för en liten klar ros,  
Som här under jorden skall hvila.»

Se'n red jag mej ett stycke bätter fram,  
Där hörde jag de klockorna, som klämta.

»För hvem ringen I, för hvem ringen I,  
För hvem ringen I nu denna ringning?»

»Den ringning ringa vi för en liten klar ros,  
Som här under jorden skall hvila.»

Se'n red jag mej ett stycke bätter fram,  
Där mötte mej de bärare, som bäro.

»För hvem bären I, för hvem bären I,  
För hvem bären I nu denna bären?»

»Den bären bära vi för en liten klar ros,  
Som här under jorden skall hvila.»

»Och hör ni, bärare, sätt neder eder bår,  
Så att jag får min käresta beskåda.»



Hennes händer voro kall', hennes kinder voro hvit',  
Hennes kinder voro hvita som en dufva.

Se'n red jag mej i sorgesalen in,  
Där fröknar och mamsällerna de gräto.

De stälde sej allt opp uti en ring,  
Att jag skulle en annan mej välja.

Ja, nog får jag den, som sofver på min arm,  
Men aldrig så får jag hennes like.  
För hopp sade jag, för hopp sade jag,  
Men aldrig så får jag hennes like.



## Kall-femtene å bevärningen.

Ja' tviflar inte ett grännane på, utan att dä fens mönna utå er här, söm töcker, att ja' ä' farli't dummer nu för ti'en mä, men si dä s'a ja' sä' er: mett vet, dä ä' bra mönna gånger starre nu ändå, än nör ja' exera bevärning i alla fall! Ja, ja' brås nej lite' på far min därvelaj, för han hade lite' vet, nör han växte öpp, men dä geck bart mä ti'en.

Jo, ja' geck där nere på Skellingary' å s'ulle exera, å så en vacker da', så köm de å sa'e te me, att ja' s'ulle gå ner te skojsbrynet å hålla vakt. Puh, ja' så' inte ett lefvan'e kiantur å hålla vakt för å inga aen menniska häller — mer än



Stina-Lisa mi'. Ho' köm just te me den därninge aftenen mä e' äska mä lite' smått å gödt i. Å nör ho' hade gått sin väj — ho' va' tvongen te å hem å mjölka, — så va' dä allt ja', söm to å titta ätte', hva' söm fans i äska, må I tro, Å bäst ja' sto' där å momså å åt, så köm där en kär ner te me. Han va' knekta-klädder, men så' rekti't högge-li'er ut för rexten.

»Hva' heter du?» sa' han.

»Jödde Jönsson», sa' ja'.

»Dä va' sjangtillt dä», sa' han.

»Ja, dä har ja' allri näkat för», sa' ja'.

»Ja' tror du står å äter», tötte han.

»Dä fallerar inte», tötte ja'.

»Får ja' si, hva' dä ä för nöenting du äter?» sa' han.

»Nä si dä s'a bli' lögn dä», sa' ja. »Men vell han gissa't, dä kan han lä få då», sa' ja'.

»Dä ä' lä sell å potater», mente han.

»Nähä», sa' ja', »bätter öpp», sa' ja.

»Dä ä' dä lä fläsk å brö', dä», sa' han.

»Möe bätter öpp», sa' ja'.

»Dä kan dä lä inte va' aent än karf å brö'», tötte han.

»Jo, si ditåt lutar dä», sa' ja'.

»Ja, dä va' bra, dä. Nu s'a du få gissa hvem ja' ä'», sa' han.

»Puh», sa' ja', »dä måtte lä inte va' nöra könst. Han sir me ut te å va' en schasant», sa' ja'.

»Nä du, bätter öpp», sa' han.

»Då ä' han lä kaftin, då», tötte ja'.

»Bätter öpp», sa' han.

»Bevara me väl, dä s'ulle lä inte kunna va' generalen häller?» tötte ja'.

»Nä du, möe bätter öpp», sa' han.

»Kära hjärtanes», sa' ja', »dä kan lä inte va' kongen häller?»

»Jo, sir du, ditåt lutar dä», sa' han.

»För allt i våra», sa' ja' då, »va' så skebedeli' å håll i karfven åt me, så ja' får ta' taj i bössa å hoa i gevär för hönöm». Å han toj karfven, å ja' toj bössa, å ja' te å hoa, ja, ja' hoade så, så dä kan I allri' begripa. Å nör ja' hade hoat slut, så to' han öpp en blank tredaler ur lommen på se å ga' me. Men dä får ja' då sä', att så länge ja' nönstin lefver, så kömmer ja' alltid te å anka på, att ja' inte ba' hönöm te å smaka på karfven, för si dä försto' ja', dä va' han galen i.

---

#### Ordförklaring:

*Grännane*, grand; *mönna*, många; *s'a*, skall; *äska*, ask, litet skrin; *tötte*, tyckte; *karf*, korf; *schasant*, sergeant; *skebedeli'*, beskedlig; *taj*, tag; *hoa*, ropa; *tredaler*, 24 skilling eller 50 öre; *lommen*, fickan; *anka*, ångra.





# Ja' ä' e' liten lelja.

*Ej för långsamt.*

Ja' ä' e' li - ten lel - ja, sön ny - li - en öpp - run - net I - blann' det - ta

o - - gräs, sön än - - nu fens kvar. Men falsk - het å svek vell blött för - le - da

me, Å sna - rer - na de leg - ga så för - - döl - da på min stij.



**J**a' ä' e' liten lelja, söm nyli'en öpprunnet  
Iblann' detta ogräs, söm ännu fens kvar.  
Men falskhet å svek vell blött förleda me,  
Å snarerna de legga så fördölda på min stij.

Å löckli' ä den ongdöm, söm slepper ut å tjäna,  
Utan söm får vara hos sin hulda mor å far.  
Men ja' ä' ej blann' dom, ja' får lä ta me fram.  
Gu' låte me mä äran få bära mett nam'.

Å mennisker de hafva så möcket på sin tonga,  
Ja' töcker dä ä' bäst, att hvar man sarjer för se.  
Ja' sarjer blött för me, dä räcker noj lä te,  
Å sedan får ja' lefva uti våra söm ja vell.

Men me vell ja' likna ve böljena på hafvet,  
Söm drifves hit å dit te e' främmane ort.  
Snart har vi hunnet fram intell den anra strann',  
Gu' låte öss få sejla in i livvets sälla hamn.

Å denna lella visan ja' själfver hafver dektat  
Allt för den glada ongdöm, söm fatti' ä' som ja'.  
Ja' vet ej på hva' sätt ja' utan förtal  
Må lättast kunna vanra gönom denna jämmerdal.



# Nu står jag på min resa.

*Ej för fort.*

Nu står jag på min re - sa och ska' fa - - - - - ra, Och gud vet när vi

träf - - fas i - - gen! — — Far - väl al - la flic - - kor så

ra - - - - - ra, Och far - väl min ut - val - - da - ste vän! Visst

kan det va - ra myc - ket svårt än - - då, — — När du och jag min

The musical score is written in 6/8 time with a key signature of two flats (B-flat and E-flat). It consists of a vocal line and piano accompaniment. The piano part features a steady eighth-note accompaniment in the right hand and a bass line with chords and occasional eighth-note patterns in the left hand. The vocal line is marked with a dynamic of *p* (piano) and includes various melodic phrases and rests.

vän ska' skil-jas åt, — — — Men det är min in-ner-li-ga  
läng - - - - - tan, Att vi träf - - - - - fas hos gud i him-me-len. — —

**N**u står jag på min resa och ska' fara,  
Och gud vet när vi träffas igen!  
Farväl alla flickor så rara,  
Och farväl min utvaldaste vän!  
Visst kan det vara mycket svårt ändå,  
När du och jag min vän ska' skiljas åt,  
Men det är min innerliga längtan,  
Att vi träffas hos gud i himmelen.



## Nör döfvebonecken s'ulle sälja röjen.

Söm I vet, så har ja' en kusin, ja, Josöp i Göljary', döfvebonecken, de kallar. Å han ä' så farli't illa döfver, ja, dä ä' därför förstärse, söm de kallar hönöm för döfvebonecken. Så härom sistens, så hade Josöp fått taj i en två'll'tre tönner röj, söm han velle sälja. Å dä därninga, dä tötte han, att han s'ulle kunna göra själf, bara han läste öfver e' paschasa för se farst. Så han to' å resonerade si så här:



Nu nör ja' kömmer in te sta'n å ställer me te på tarjet ve mett röjlass, å dä kömmer nöen å ställer se å bli'ar på me, så fräjar han me förstärse, hva' ja' har i pösana mina. Då svarar ja': *röj*. Se'n fräjar han me förstärse, hur möe ja' s'a ha för röjen, å då svarar ja': *fjortan reksdaler*, för dä s'a ja' ha. Men så kan dä lä hända, att han vell pruta ett grännane mä me, å då sä'r ja' söm så: åja, ta'n för *trettan å en half reksdaler*, men si dä prutar ja' inte ett runstöcke på, mente Josöp tro på, förstärse.

Jo, han for allt in te sta'n, han, mä sett röjalass å stälde se te där på tarjet. Rätt söm dä va, så köm där en harrakär å stälde se å bli'a på hönöm.

»Si go' da' på de, bonne», tötte harrakärn, han.

»Röj», svarte Josöp.

»Hva' har du i pösana dina?» fräjte harrakärn.

»Fjortan reksdaler», svarte Josöp.

»S'a du sälja dom köntant?» fräjte harrakärn, si så där lite' raljeranes.

»Åja», sa' Josöp, »dä kan lä få gå för *trettan å en half reksdaler*, men si dä prutar ja' inte ett grännane på», mente han tro på.

»Du pratar bonne, så du s'ulle ha stryk», tötte harrakärn, han.

»Ja, hva' dä anbelanganes», sa' Josöp, »så dä bjö' de me allt hemma mä, men si ja' tänkte ja' s'ulle få lite' mer här, så dä va' därför, söm ja' åkte hit», mente han tro på.

---

#### Ordförklaring:

*Röjen*, rågen; *två'U'tre*, två eller tre; *tönnen*, tunnor; *tarjet*, torget; *bli'ar*, bligar, tittar, ser; *fräjar*, frågar; *pösana*, påsarna.



## I min ungdom.

*Måttligt fort.*

I min ung - - dom det ly - ster mej att sjun - - - - - ga, Fast - än

sor - gen till hjär - - tat mej går, Och den blom - stran - de ung - dom för -

kun - - - - - na, Hur de världs - - li - ga nö - - jen för - - gå. - - - - -



**I** min ungdom det lyster mej att sjunga,  
Fastän sorgen till hjärtat mej går,  
Och den blomstrande ungdom förkunna,  
Hur' de världsliga nöjen förgå.

**A**ldrig komma de nöjsamma dagar,  
Som i nöjen framflutit för mej,  
Då en vän jag med oro ska' sakna  
Och med ängslan framlefva min tid.

**N**u den blomstrande tid är framfluten  
Liksom vatten i forsande ström.  
Mina år och mina ungdomsdagar,  
De ha flytt som en tanke, en dröm.

**L**inden grön gick jag ut att beskåda,  
För att lugna mitt hjärta och sinn',  
Men för mej föll en tanke så svåra,  
Att förtviflan bevekta mitt sinn'.

**I**ngen är det, som mej mera känner,  
Ty för alla en främling jag är.  
Mina ungdomsbekanta och vänner,  
De ä' långt borta, de äro ej här.

**N**är som jag uppå hemorten tänker,  
Där föräldrar och syskon jag har,  
Jag besinnar, emot deras vilja  
Jag rest bort och olydiger var.

**D**etta får jag med tiden erfara,  
Då åt andra en tjänare jag är.  
Jag gick ut till att världen besöka,  
Hennes falskhet jag nu känna lär.

**Q**vällen stundar och solen går neder,  
Och mitt nöje, det slutas i dag.  
Aldrig stundar för mej eller eder  
Någon säll eller nöjsammer dag.

**V**ill jag sofva eller vill jag vaka,  
Så vill oron all glädje förta',  
Då lilla vännen jag för alltid ska' sakna,  
Och med sorgen jag ensam blir kvar.

**I**nte må du då tro, att jag sörjer  
Mej till döds, fastän gunst jag ej får,  
Ty tiden, som alla fördöljer,  
Han så säkert ska' läka mina sår.

**S**ist farväl önskar jag nu att taga  
Utaf dej nu, min älskade mö,  
Men att fruktan och sorgen fördraga,  
Tills jag förr eller se'n måste dö.

**T**ill sitt slut är nu visan beskrifven,  
Och mitt namn har jag tecknat därå.  
Gifven akt uppå versarnas början,  
Så skolen I allt detta kunna förstå.





# Nu lider det till tiden.

*Långsamt.*

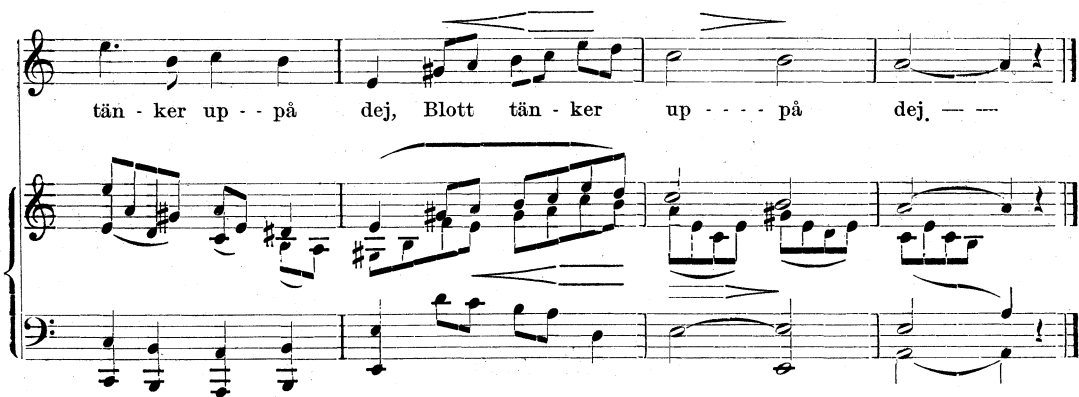
Kä - ra du min flit - - - ka, Nu ska' jag re - sa bort. Ack,



säg, skall du mig min - - - nas, När jag på an - nan ort Blott



tän - ker up - - på dej, Blott tän - ker up - - - på dej. - - -



»Kära du min flicka,  
Nu ska' jag resa bort.  
Ack, säg, ska' du mej minnas,  
När jag på annan ort  
Blott tänker uppå dej,  
Blott tänker uppå dej?»

»Kära du min gosse,  
Res du till världens slut,  
Din bild uti mitt hjärta  
Ska' aldrig plånas ut.  
Jag tänker blott på dej,  
Jag tänker blott på dej!»

»Kära du min flicka,  
Om aldrig mer igen  
Jag skulle vända åter  
Till dej, min hjärtevän,  
Mej då, mej då begråt,  
Jag sviker aldrig dej!»

»Jag väntar väl i dagar,  
Jag väntar väl i år,  
Jag väntar till den dagen,  
Då du inför mej står.  
Blir ej på jorden det,  
Så blir det nog ändå.»

Jag väntat har i dagar,  
Jag väntat har i år,  
Och tårarna de tillra  
Som dagg i sorgens vår,  
Men aldrig, aldrig jag  
På jorden finner tröst.

Nu lider det till tiden,  
Då löfvet faller af  
Och bäddas ned i mossan  
Som människan i sin graf.  
Det kommer aldrig på  
Det träd, det burit har.



# Jag älskat har en flicka.

*Fort.*

Jag älskat har en flicka ut - i mi - na un - ga år, Den



flic - kan var ej tro - gen, Hon öf - ver - gif - vit mej. Hon har från mej bort - röv - vat all

*legg.*



gläd - je och all fröjd. Jag ön - skar, att jag vo - - re i graf - ven re - dan gömd.



Jag älskat har en flicka uti mina unga år,  
Den flickan var ej trogen, hon öfvergifvit mej.  
Hon har från mej bortröfvat all glädje och all fröjd.  
Jag önskar, att jag vore i grafven redan gömd.

Vi knöto kärleksbanden så hårdt emellan oss,  
Vi lofvade hvarandra att aldrig skiljas åt.  
Men när som det var knutet, så löstes det igen,  
Och jag blef helt bedragen utaf min lilla vän.

Den flickan var lik blomman uti sina bästa år,  
Hon blommade så härligt för mina ögon blå.  
Men i sin bästa fägring så föll' de bladen å,  
Och jag fick aldrig skåda en sådan flicka rar.

Här uti den falskade världen hur lätt det försig går,  
Att gossen blir bedragen uti sina unga år!  
Det har jag själf erfarit, nu falskheten mej tär.  
Knappt en ibland de tusen, som kärlek rätt förstår.

När jag nu mej besinnar hur allt förändrar sej,  
Så börjar mina tårar att rinna utför kind.  
Bäst glädjen står i blomstring i våra glada bröst,  
Då flyktar all vår glädje i vårens kulna höst.

Min moder hon är döder, min fader likaså.  
De äro i den tysta grafven bägge två.  
Nu får jag stå vid grafven och fälla sorgens tår,  
Nu får jag ensam vandra liksom ett vilse får.

Ack, hören I unga gossar, som än ogeftade går,  
Som litet känner världen och mindre kan förstå,  
Skänk aldrig bort edert hjärta till någon falsker vän,  
Skänk håller detta för evigt åt gud i himmelen!



## Tockna manecker, sôm de kallar för talminetrar å bärinetrar.

**D**ä ä' rent farli't hva' dä fens mönna sarters manecker nu för ti'en. Ja, ja' har te å mä hört sä'as, att här fens en maneck, sôm kan tala om för en hur pass värmt å hur pass källt dä ä'. Men inte för ja' kan begripa, hva' nötta en s'a kunna göra se mä en tocken. För dä vell ja' då sä': ja, om sola skiner, så en kan steka sella på blanke väggana, elle' om en s'ulle kömma ut en vacker vente'da' å frysa näsa å se, så en får'na i näfven näste gång en snyter se, så kan lä en tocken inte sä', om dä ä' ordentli't gjordt, vet ja', hva' sella anbelanganes, förstårse, å angåanes näsa, så kan lä ingen döktare hjälpa't en gång, när ska'en en gång ä' skedder.

För er, sôm ä' okunni'a å inte begriper så möe, så s'a ja' sä' er, att de därninge kallas för talminetrar. — Lä' bli å gör gly å me därbarte, för skolemästarns pöjke i Ferbärg sa'e, att de heter talminetrar, å han har gått i skolen i mönna år i Jönseping, så dä bor'e lä han veta. — Men här fens en aen sarts manecker, sôm kan tala om för en hu'dant väret ä', ifall en ä' så dummer, så en inte begriper se på dä själf, kan veta. De därninge, de kallas för bärinetrar. — Å, stå inte å skratta åt me därbarte, Pär—Pettera—Pära Petter. Ja' s'a sä' de, att ja' sitt or'et mönna gånger. Ja, ja' ä' inte så värst slängder i lattin, för den stylen hade de inte hettat på nör ja' geck i skolen. Han sto' inte i mi' abbesa-bok i alla fall.

Men dä får ja' då sä' er i alla fall, att den bäste bärineter, sôm ja' nönstin sitt, ja, dä va' färffara gamle kärmastol dä, för dä grepera allri' utan att dä ble aent vä'r i lufta, nör dä small i hönöm. Den därninge stolen fens för rexten i Stöckhölmu för ti'en. Jo', vi hade nätt å jämt fått färffar i jora, så köm där en kär hem te öss. Han sa', att han va' döktare i Stöckhölmu, å han har vesst nöet sarts vaxkabinett ella hva' dä kan va', å han velle prunt ha stolen, för att han va' så grännt måla-der, sa' han. Ja ja, han feck lä ta'en te slut för trettisex skelling.

Men dä va' inte utan att dä inte ble' lite söckent ätte' kärmastolen, för anbelanganes väret, så vesste vi rakt ingenting aent än hva' vi hörde å så' å kände själfve, på förhann' teminstingens. Å då tänkte vi, att vi s'ulle kunna ge akt ett grännane på Skrikare-Malena — ja, dä ä' ho', sôm har så ondt utå gekta, å de har allti' sina känningar, sôm I vet — men dä köm vi snart unnerfunn' mä, att ho' skrek lika dant i alla vä'r, för ho' va' så illa daner ätte' kaffe, å dä s'ulle lin'ra mot gekta, sa' ho'.

Så bar dä inte bätter te än att kusin min, Josöp i Göljary', döfvebonecken, I vet, han hade fått se en tocken där bärineter utå en söstersön, sôm han hade, sôm

geck i skolen nöenstäss öppi Upsala — han så' ut söm e' klocka för rexten. Å så va' dä på dä viset, sir I, att Josöp va' sköldi' me för en spann röj, å dä hade han vatt i mönna, mönna år, å dä va' lögn, att ja' va' kröpp te å få pängar utå hönom för röjen, så ja sa'e te Josöp — ja, dä kan lä hvareveli' människa begripa, att inte kan Josöp begripa se på en tocken mackapär inte, dä ä han för dummer te — så ja' sa'e te Josöp: dä ä' så gödt du tar å ger me bärineten för röjen, för annars får ja' allri' betaldt utå de, sa' ja'. Ja, hu'v'et dä va', så krija' ja' te me bärineten, å ja' geck hem å stälde öpp hönom söm e' aen klocka på cheffanjern.

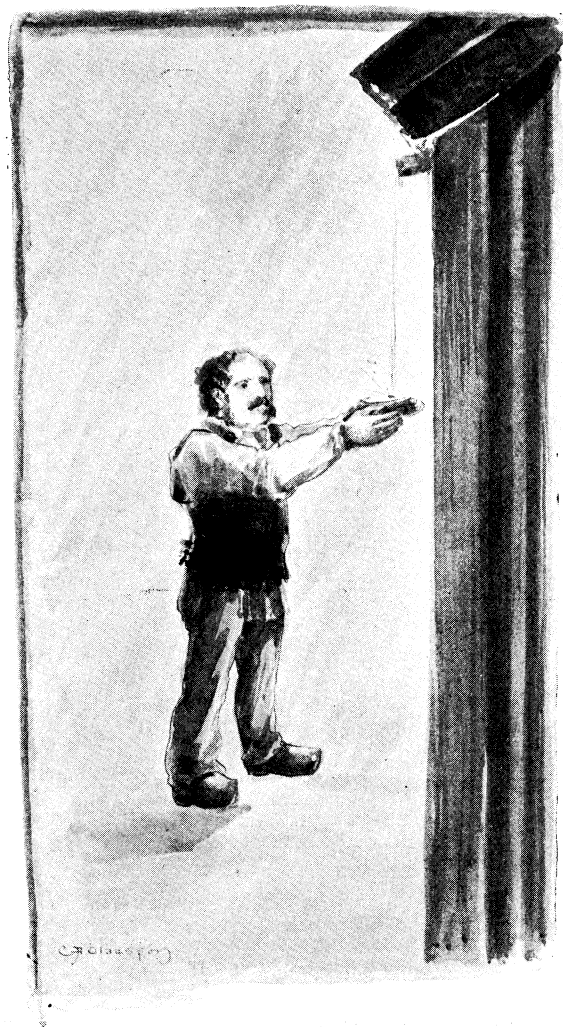
Men antingen så va' dä den värste rackare, söm ja' nönstin har sitt, te å göra närr å fölk, elle' hade han inte skrufva'na i behåll, för dä kan I ge er på, att när sola stekte så dant, så dä loktade rama flötet om en i svarte skoggen, ja, då kunne dä hetta på å hänna, att han sa', att dä rägnade, å ja' mins särskeldt en gång nör dä blåste å starmade så dant, så mina laggårstak flöj å å for ett långt stöcke in i Stockary's socken, ja, då sa'e han, att dä va' nära på longt, sa' han.

Ja' va' tvongen te å passa på en gång, nör ja' geck te körka, å fråja hjälpeprästen hur dädärninga kunne va' fatt. Å då sa'e han te me: du s'a inte bry de så möe om hva' han sä'r att dä ä' för tellfället, utan du s'a ta' å ge akt på hönom när han stijer öpp å nör han faller ner. För nör han stijer öpp, ja, då blir dä vackert vä'r då, sa'e han, men nör han faller ner, ja då blir dä rusk å ovä'r då, sa'e han. Ja, ja' sprang då bomshem å feck e' matta framför cheffanjern, för inte velle ja, att han s'ulle slö sönnner se håller, ifall han s'ulle ge se te å trela ner. Å för hvar eveli' tjung ja' va' inne, så bli'a' ja' allti' på bärineten, men ja' kunne allri' si, att han rörde se, inte. Då tänkte ja' söm så, att dä kanske bara va' på kvällana ella på nättena, nör dä va' mart, söm han kunne visa sina könster, så för hvart eveli't knätt ja' hörde se'n, så va' dä ja', söm lesta' me öpp ur sänga å bli'a' på bärineten, men ja' kunne allri' märka, att han rörde se, inte. Å nör ja' inte iddes länger, så körde ja' öpp käringa te å bli på hönom, men dä va' presis lika när.

Så en kväll frampå senhösten — ja, ge me si, sa' blinda Sara, dä va' i tuårse'n dä, å ja' s'ulle nästingens kunna tro, att dä va' i september måne, ella om dä va' i agusti, för äpplakartana höll just på å bli mojena — så feck vi höra ett farli't alló. Å ja' stötte käringa mi' i si'a, så ho' for öpp söm en fälleknif i sänga å skrek te me: Jödde, Jödde, ä' du ifrå' vetet, skrek ho'. Nej, sa' ja', dä ä' allt värre än så, sa' ja', nu s'a du få si, nu har bärineten trelat ner, å bara han inte har sla'et sönnner se, sa' ja', å nu s'a du få si, nu får inte vi in våra 28 trafvar hafre, söm vi har på kvärnalöcka. Å ja' öpp, så framstammen flöj ett långt stöcke utåt gölfvet. Men nör ja' köm dit, ja, då va' dä bara Backars rackars pöjkar, söm hade tatt å kastat in en stor sten gönöm fönstert — ja' hade kört dom ifrå äpplaträggårn nönna kvällar förut.

Å så en åtte, fjorten dar ätteråt, så ble' dä ett farli't rägnane. Ja, vet I, dä rägnade så, så rägnat sto' söm hasselkäppar i backen ifrå' solas öppgång tess långt

ätte' meraften. Å just si sådärninga ve meraftensdass, så köm ja' te å bli'a på bärineten, å då sto' han å peka på vackert vä'r. Å ja' ble' så senter, så ja' to' bärineten i näfven å geck ut å stälde me te mä hönöm på backen i värsta hällrägnet ja' så'. Å där höll ja' hönöm en lång tjang — dä va' lä en kvart ella tjuje minuter, så ja' töcker han kunne ha blett rektit gönomvåter — å så fräjade ja'



hönöm: känner du inte nu håller, din rackare, att dä rägnar? Ja, ja' va' så senter, så ja' vesste inte hva' ja' gjor'e, så ja' to' en bra sten å knacka ut ruta på'n, — ja' trodde han inte kunne få luft, kan veta —, å så lät ja' hönöm renna så smock fuller mä vatten, så dä rann öfver hönöm, å så fräjade ja' hönöm: känner du inte nu håller din rackare, att dä ä' vått?

Justament i däsamma så köm Josöp steckanes mä snoka si' framför stufveknuten sin. Å ja' vinkade åt Josöp, att han s'ulle kömma te me, å Josöp han köm, han, å så sa'e ja' te Josöp: dä ä' allt en rekti'er mackapär den här. Hä, sa' Josöp. Dä ä' allt en rekti'er mackapär, sa' ja'. Vackert vä'r? sa' han. Ja, dä kunne ja' tro dä, sa' ja'. Ja, I två, I ä' lika dumma bägge två, I passar ihop I, sa' ja'. Å därmä så drämde ja' Josöp i skallen mä bärineten — ja, bärineten han flöj så högt öpp i lufta, så ja' trodde, att han allri' s'ulle kömma ner mer igen. Ja, ja tötte, att kärn inte va' bätter vär', nör han kunne ge se te å lura på e' vetier människa ett tocket rackarety'.

*Jödde i Göljaryd.*

---

#### Ordförklaring:

*Sarter*, sorter; *kållt*, kallt; *skä'en*, skadan; *gly*, spe, narr; *lä'bli*, låt bli; *abbesabok*, abcbok; *färfara*, farfars; *grepera*, slå fel; *prunt*, prompt, ovilkorligt; *söckent*, tomt, väckte saknad; *mackapär*, tingest; *hu'v'et*, hur vuret, hur vulet, hurudant; *krija*, kriga; *närr*, narr; *flötet*, flottet; *skoggen*, skuggan; *longt*, lugnt; *tjyng*, stund, momang; *hwareveli*, hvarenda; *mart*, mörkt; *lestä'*, listade, smög; *iddes*, orkade, brydde mig om; *alló*, halló, oväsen; *senter*, ond, vred; *snoka*, näsan; *vär*, värd.





# Jag såg åt öster, jag såg åt väster.

*Fort.*

Jag såg åt ö - ster, jag såg åt vä - ster, Jag såg åt sö - der och jag såg åt

The first system of the musical score consists of a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line is written in a treble clef with a key signature of one flat (Bb) and a time signature of 3/4. It contains four measures of music with lyrics underneath. The piano accompaniment is written in a grand staff (treble and bass clefs) with the same key signature and time signature. It features a steady accompaniment pattern in the right hand and a more active bass line in the left hand.

nord, Men in - te såg jag den lil - la vän - nen, Den lil - la vän - nen, som jag såg i fjor.

The second system of the musical score continues the vocal line and piano accompaniment. The vocal line is written in a treble clef with a key signature of one flat (Bb) and a time signature of 3/4. It contains four measures of music with lyrics underneath. The piano accompaniment is written in a grand staff (treble and bass clefs) with the same key signature and time signature. It features a steady accompaniment pattern in the right hand and a more active bass line in the left hand.



Jag har ett äpple uti min lomme,  
Det ska' jag gömma till min lilla vän,  
Men visste jag, att hon inte komme,  
Så skulle jag äta opp mitt äpple själf.

Trenne flickor dem har jag älskat,  
Men aldrig ska' jag då älska fler.  
Den ena för nöjes skull, den andra för roskull,  
Den tredje ska' bli min käreста.

Jag tror jag lessnar, jag tror jag tröttnar,  
Jag tror jag öfvergifver alltihop.  
Men får jag brännevin, så blir jag glader,  
Då ska' jag roga er allihop.

Nu har jag öfvergifvit supa brännevin,  
Nu har jag öfvergifvit spela kort,  
Nu har jag friat till en rasker gräbba,  
Det var det likaste, som jag har gjort.

Jag såg åt öster, jag såg åt väster,  
Jag såg åt söder och jag såg åt nord,  
Men inte såg jag den lilla vännen,  
Den lilla vännen, som jag såg i fjor.



# Mi' hustra.

*Fort.*



Ja' feck me' e' hu - stra, å ho' het - te Sa - ra, Ptot - tan, ptot - tan,



fal - - li - - ral - - li - - ra - ra. E' ill - bat - ti' kä - ring dä män - de dä va - ra,



Ptot - tan, ptot - tan, fal - - li - - ral - - li - - rej!



**J**a' feck me e' hustra, å ho' hette Sara,  
Ptottan, ptottan, fallirallirara.  
E' illbatti' käring dä mände dä vara,  
Ptottan, ptottan, fallirallirej.

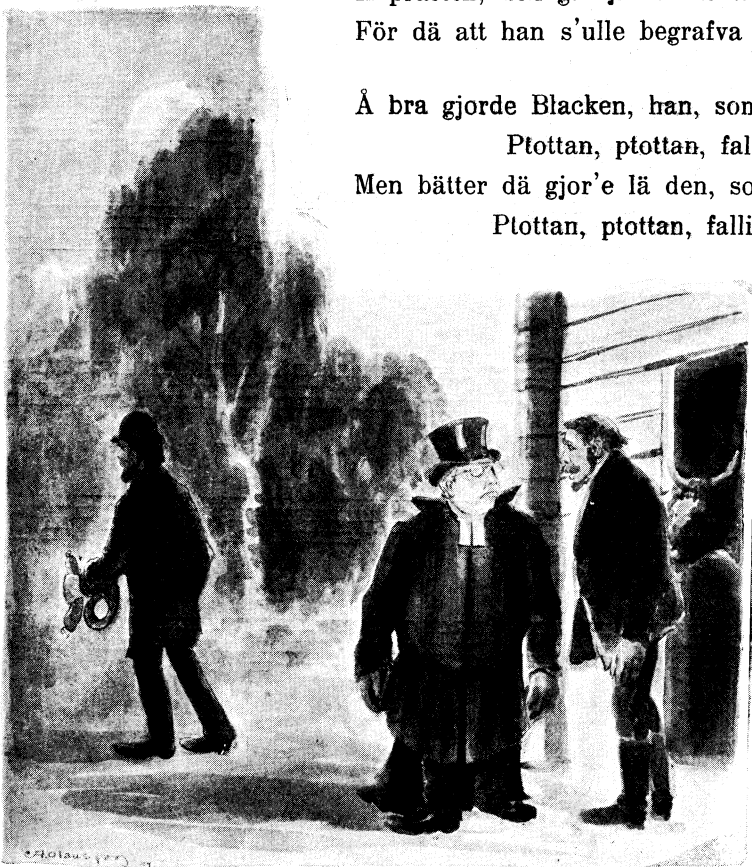
Så skar ja' me en karbas, å dä va' på månda'n,  
Så la' ja'n i blöt, å dä va' på tisdä'n.

Så börja' ja' på å begagna'n, å dä va' på onsdä'n,  
Så do' dä eländi'a kräket på torsdä'n.

Å klockarn, den ga' ja' en korf å e' kringla,  
För dä att han s'ulle bå' sjonga å ringa.

Å prästen, den ga' ja' e' ko å e' kviga,  
För dä att han s'ulle begrafva å — tiga.

Å bra gjorde Blacken, han, som dro'na,  
Ptottan, ptottan, fallirallirara,  
Men bätter dä gjor'e lä den, som to'na,  
Ptottan, ptottan, fallirallirej.



# I sorgen jag sitter.

*Ganska fort.*

I sor-gen jag sit-ter och i ängs-lan jag går, Och den sor-gen den

ö - kar sej allt år i - från år. Den sor-gen den är stö - - re än

nå - gon det kan tro, Den sor-gen den är tyng - re än sten up - på vår jord.



I sorgen jag sitter och i ängslan jag går,  
Och den sorgen den ökar sej allt år ifrån år.  
Den sorgen den är större än någon det kan tro,  
Den sorgen den är tyngre än sten uppå vår jord.

Den vännen, som jag älskar, si den kan jag ej få,  
Men den vännen den älskar jag i tysthet ändå.  
Den vännen är min glädje, hon är min enda tröst,  
Så länge som blogen svallar varm uti mitt bröst.

Två vänner kan ej skiljas utan tårar och gråt,  
Olyckelig den människa, som skiljer dem åt.  
Den mänskan är ej värdiger att lefva på vår jord,  
Den mänskan har gjort större brott än den, som har gjort mord.

Jag lefver lik kung Salimon, förnöjder och glad,  
Lik en blomma, som upprinner om en midsommarsdag.  
Den blomman vill jag vattna allt med mitt ögas tår  
Och vandra fram min väg förnöjd mot döden hvar jag går.



## Gick högsta himmel och du fallande jord!

(Samma melodi som föreg.)

**A**ck högsta himmel och du fallande jord,  
Det passar en yngling, en yngling så god.  
Du trampar oppå jorden och ynkligt vara må  
Att älska en vän, den du aldrig kan få.

Du talar visst väl, men du tänker inte så,  
För när jag vänder ryggen till, så ler du däråt.  
Hvar gång jag till dej kommer visst rogar det dej  
Att du får tala falskhet och göra narr af mej.

Ett sådant falskt hjärta får aldrig se gud,  
Så mycket har jag läst uti mitt åttonde bud.  
Du med din' öron höra och med din' ögon se,  
Att aldrig falskt hjärta jag burit emot dej.

Om dagen i mitt arbete är du uti mitt sinn',  
Om natten, när jag sofver, är du uti min dröm.  
Om morgon, när jag vaknar, hvem saknar jag då?  
Jag saknar lilla vännen, han är långt härifrån.

Dina rosenröda kinder och din sockersöta mun  
Hafver lagt på mitt hjärta en börda så tung.  
Den bördan får jag bära och släpa för dej.  
Så länge som blodet är varmer uti mej.

Du söker efter rikedomar, pänningar och gull,  
Men du får inte mera än trenne skoflar mull.  
Och fyra tunna bräder och så en svepeduk,  
Blott fyra tunna bräder att få hvila i till slut.

Nu får jag afsked taga och bjuda dej adjö,  
Jag får ej längre vara din kära fästemo.  
Dej så har jag älskat i lif och i död,  
För dej så vill jag våga mitt hjärteblod så röd.

Med sorger och bekymmer får en skilja sej åt.  
Gud nåde den menskan, som skiljer en åt!  
Den menskan den gör värre än någon det kan tro,  
Den menskan den gör värre än den, som håller krog.



## Käringasämja.

**A**ngåanes den afärden att Masse i Stabbärp han trella' å pennen härom åert, så s'ulle Ingebör i Skäggelt å Sara-Kajsa i Rotafällena få flötta ner i hiet, söm han hade hatt. Å anbelanganes dä, så sa'e Ingebör te Sara-Kajsa en gång ho' va' på den go'a si'a på dettahärninga viset:

»Jo», sa'e ho, »nör du å ja', Sara-Kajsa, kömmer ner i den lella stufva te hösten, vi s'a då allri' trätta.»



»Hva' in i helsingalann' s'ulle vi ha å trätta om då?» högg Sara-Kajsa te, för ho' hade vaknat på den galena si'a den marnen.

»Åhja, du behöfver lä inte bita hu'et å me mä däsamma häller, rackarekäring», svarte Ingebör, men då s'a ja' sä', att ho' va' så ilsker, så dä rektit fraade se om truten på'na.

---

### Ordförklaring:

*Trella' å pennen*, dog; *hiet*, idet (med bibetydelse af något dåligt eller ruskigt, alltså: »hålet»); *fraade*, fragade.





## Drängen, som spela' på klavér.

*Långsamt.*

En vi - sa vill jag sjun - ga, fast tå - rar till - rar ner, Och det var om den

drän - gen, som spe - la' på kla - - vér, Som spe - la' på kla - vér.





**E**n visa vill jag sjunga, fast tårar tillrar ner,  
Och den var om den drängen, som spela' på klavér,  
Som spela' på klavér.

Han spelade så länge, han spelade så väl,  
Han spelade så länge, tills gud han tog hans själ,  
Tills gud han tog hans själ.

Då kom där ifrå' himla två hvita dufvor ner,  
Men när dom se'n flög oppåt, så sa' dom, de va' tre.  
Och då voro de väl tre.

Den första va' en ängel, den andra va Sankte Pär,  
Den tredje va' den drängen, som spela' på klavér,  
Som spela' på klavér.



## 9 Amerikat.

»De lär inte ha dä stort bätter däröfver i Amerikat än hva' vi har'et här hemma i våra hafradasaböjder», sa'e ja' en da' te Pette' Juvel, för dä ä' en rackare te å löska ut allting. För rexten s'a han ha vatt där själf i sin ongdöm, påstår han teminstingens, men söm I vet, så lju'er han lika kringt söm en häst trafvar.

»Nä, dä kan du va' leten på, Jödde», tötte han. »Dä ä' te å mä sämmer än hos öss, dä. För rexten råka' ja' på en Anebo'kär härom da'n, söm just köm där-



ifrå', å han sa'e på samma vis han mä, har ja' hört dom har sakt, säjer dom, sa'e dom, sa'n. Men hva' angår dä de i alla fall?» fräjte han.

»Jo», sa'e ja', »ja' har lä liksöm en bekanter där — dä ä' lä annars Jonas på Nabben, ett söskenabarn te Plutta-Pälle, svåjer min — å i tuårsen skref han te me, å han tötte dä s'ulle va' bra roli't, äss han kunne få kömma hem nöen gång å hälsa på oss härhemma, far å mor å me å Stina-Lisa å söskena, å fästemoä mä. Ja, dä tötte lä vi mä, men inte köm vi öss för te å svara nöet på dä, inte. Så för en tre'll' fira ell' fem veker se'n, så feck ja' ett 'nett bref ifrå' hönöm, å han tötte på

samma vis då mä, för han längtade så grufveli't ätte' te å få hälsa på öss å för-äl'ra'na å släktinga'na, å fästemöa mä. Å dä kan lä ingen un'ra på häller. Men så lite länger ner i brevet, så sto' dä söm så, att här i Amerikat har vi'et allt lika usselt söm hemma i Svärjet, så att om du velle skecka me lite' resepänga', så vore du allt bra snäller. Nähä, sa'e ja' mä dä samma, dä får Plutta-Pälle göra i så fall, dä ä' han inte för go'er te. För rexten töcker ja' för min del söm så, att kan du inte se de rå' te å kömma hem på a'ent vis, så får du lä vänta te ventern kömmer å sjöana lägger se, så får du lä gå hem då, tötte ja'.»

#### Ordförklaring:

*Hafradasaböjder*, hafrabygder, där hafre utgör egentliga sädesslaget; *löska*, lura ut; *kringt*, hastigt (betecknar oftast en rask, kringsvängande rörelse); *söskena barn*, kusiner; *'nett*, annat.



## Herr Peder.

*Lagom fort.*

Herr Pe - - der han gån-gar sej i kam -- ma-ren in, Han kam-mar och han



kru -- sar sitt hår. Så frå -- ga - de han sin fo -- ster-



mor, Hvad död han då mån-de få.



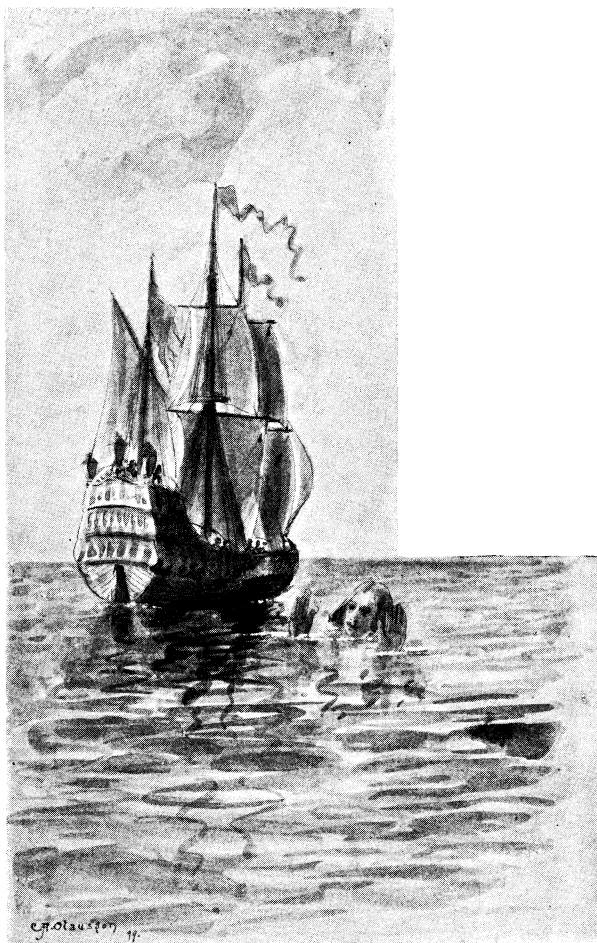
Herr Peder han gångar sej i kammaren in,  
Han kammar och han krusar sitt hår.  
Så frågade han sin fostermor,  
Hvad död han då månede få.

Ja, inte så dör du på din sotesäng,  
Ej håller blifver slagen uti krig,  
Men akta dej väl för de böljorna blå,  
Så de inte förkortar ditt lif.

Ja, dör jag då inte på min sotesäng,  
Ej håller blifver slagen uti krig,  
Nog aktar jag mej för de böljorna blå,  
Så de inte förkortar mitt lif.

Och skepet ska' vi bygga utaf lät-  
taste kork  
Och master utaf hvalfiskaben.  
Och vimpelen ska' va' utaf klaraste  
gull,  
Och flaggorna ska' va' lika med.

Men när de hade seglat en sju-  
hundra mil,  
Så börja' skepet bom stilla stå.  
Och sjöfolket ropte utaf alla karak-  
tär:  
»Kom och hjälp, kom och hjälp,  
godt folk!»



Men styresmannen va' en förståndiger kär,  
Och han talade förståndiga ord:  
»Kom, låtom oss kasta en gulltärning ombord,  
För å se, hvem som största synden gjort!»

Den första gulltärning på sorgbordet föll  
För desse sjöfarande män,  
Och lotten han föll uppå Peder första gång,  
Vår älskade konungason.

Den andra gulltärning på sorgebordet föll  
För desse sjöfarande män,  
Och lotten han föll uppå Peder andra gång,  
Vår älskade konungason.

Den tredje gulltärning på sorgebordet föll  
För desse sjöfarande män,  
Och lotten han föll uppå Peder tredje gång,  
Vår älskade konungason.

»Och efter som bland eder jag den största synden gjort,  
Så vill jag då bekänna mina brott:  
Ja, körker har jag röfvat och kloster har jag bränt  
Och fagra jungfrur i fångenskap sändt.

Om någon utaf eder kommer lyckeligt i land  
Och min fostermoder frågar efter mej,  
Så säg, att jag tjänar uppå den andra strand,  
Där har jag det så godt och ljufveligt.

Om någon utaf eder kommer lyckeligt i land  
Och min fästemö hon frågar efter mej,  
Så säg, att jag hvilar under böljorna de blå  
Och bed henne begråta mig då.»

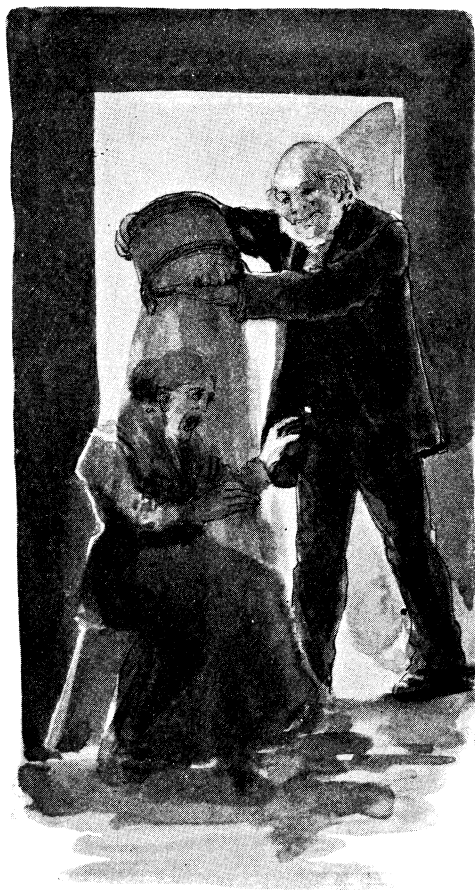
Så togo de Peder i hans snöhvita hand  
Och kastade honom uti sjön.  
När Peder börja' sjunka, börja' skepet på å gå  
Och svajar nu på böljorna de blå.



## Våter å vuern.

**D**i dä va' en da, söm Jonte i Alekasena hade vatt te skojen. Men dä rägnade å blaskade så dant den därninge da'en, så nör han köm hem, så hade han inte en tarre' trä' på se en gång. Å då så sa'e hans käring te hönöm:

»Hör du Jonte, du söm ä' våter å vuern, du kan gärna ta' å gå ätte' ett ämmare mä vatten åt me», sa' ho'.



Ja, Jonte han to' vattenämmart å geck, han. Men nör han köm tebaka, så va' dä han, söm slo' vattent öfver käringa si', å så sa'e han:

»Ja», sa'e han, »nu ä' du mä våter å vuern, så nu kan du ta' å gå ätte' ett ämmare», sa' han.





## "Skansvisan."

*Ej för långsamt.*

Ja, myc-ke-t har jag skå-dat och myc-ke-t har jag sett, O, ja sett, Och som-ligt det var

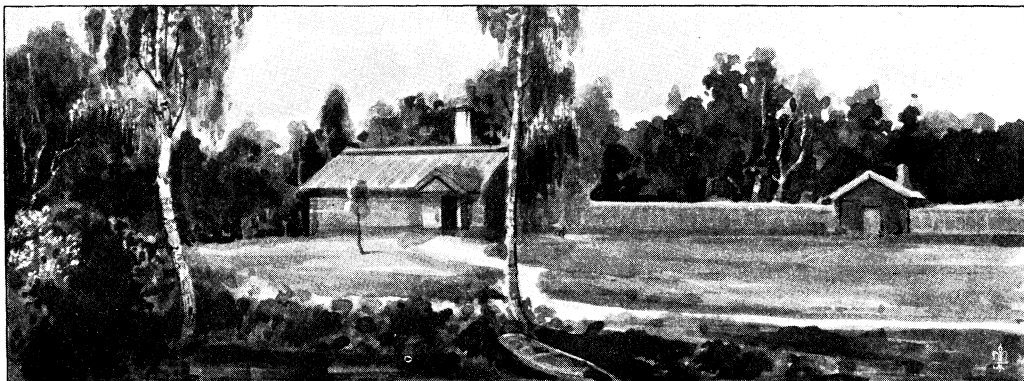


bak-fram och som-ligt det var rätt. Fal-li-lal-la-la, fal-li-lal-la-la, fal-li-



lal-la-lal-la-lej, Och som-ligt det var bak-fram och som-ligt det var rätt.





Ja mycket har jag skådat och mycket har jag sett,  
O, ja sett,  
Och somligt det var bakfram och somligt det var rätt.  
Fallilallala, fallilallala, fallilallalallej,  
Och somligt det var bakfram och somligt det var rätt.

Ja, jag har skådat folk och jag hafver skådat fä,  
Men aldrig förr att mamsäller kan växa uppå träd.

Det var en ljuflig sommardag, tre daler hade jag,  
Så gick jag upp till Skansen helt lustelig och glad.

Hvad där jag nu beskåda fick gick öfver min sans,  
Och hufv'et går som ett kvarnahjul kring, men benen vill till dans.

För spelemännen stod och gned, så hjärtat smalt som is,  
Och gräbborna de dansade på mors och mormors vis.

Och nu så kan jag begripa, hur Karl den tolfte han  
Slog fienden till fota och världen öfvervann.

För hade jag tusen bussar så goda som doktors män,  
Så fore vi till Pultava, det finge vi nog igen.

Och Noaks ark han var väl full af allehanda djur,  
Men här så fins det säkert flere än världen sett förut.

Här har de björnar och vargar, och kanaljefoglar där går,  
Och här fins gäss så stora, ja nära på som får.

Och, kan I tro, jag såg en katt, som låg i sjulfve sjön,  
Och »kisskiss» ropade jag till'en, då dök han som en örn.

Där stod på en sten en gubbastut, tvi vare så lik mej han var,  
Jag visste till slut inte riktigt jag, om det var han eller jag.

Så kom jag opp på backen, jag ville se mig om.  
Deroppe fans ett kyrketorn precis dit jag kom.

Då skrek det neder till mej allt neder från en rönn:  
»Hahaha, vackra Klara», och jag blef stel på stund.

Då gick jag fram till mamsällen, för det förstod jag att hon var,  
Men hon var alldeles borta, en gröner skata satt där kvar.

Så tog jag af mej mössan och bockade som så,  
»Jag trodde mamsäll var en fogel, ursäkta mej då».

Men se'n tog jag till bena och sprang så skörtena hven  
Och stannade alls inte, förrän jag var i mitt kvartér.

Och det så får jag säga Er, I som vill höra på,  
Nog kan den doktorn trola, det kan I lita på.

För är det inte trolleri, så vill jag bli en nors,

O, ja nors,

Men gå och titta själfva, ja bara om I törs,

Fallilallala, fallilallala, fallilallalallalej,

Men gå och titta själfva, ja bara om I törs.

*Jödde i Göljaryd.*

---

## Flicka i lunden, kom hvila nu dej!

(Samma melodi som föreg.)



Flicka i lunden, kom hvila nu dej,

O, ja, dej!

Det ljufliga hon talte, det rogade mej,

Fallilalla etc.

Ensammen att sofva, med ingen på min arm  
Och utan lilla vännen, hur kan jag blifva varm?

Som de rinnande bäckar, som den svallande sjö,  
Så rinner mitt hjärta till dej min lilla mö.

Mitt hjärta det leker som löfven på lind.  
Ack, tordes jag önska, att du vore min!

Mitt hjärta jag liknar vid fisken på nät,  
För dej har jag vandrat otaliga fjät.

Min häst han står sadlad, min bössa är spänd,  
Till dej har jag vandrat förutan all änd.

Under skuggriker bäck där voro ett par,  
Den ena min kära, den andre var jag.

Falska flickor i världen är ej att lita på,  
De tubba och de locka så många de kan få.

Du tycker du är rik och jag är ringa nog,  
Din rikedom dej sviker som snön, som föll i fjor.

Du tycker du har pänningar att lita dej på,  
Men om du får lefva, så går de väl åt.

Den flickan hon var uppå sitt fjortonde år,  
Hvar gång jag ser flera, jag dricker dess skål.

Din skål vill jag dricka och tänka oppå dej,  
Så länge som bloden är varmer uti mig.

Men om jag bortreser ett år eller tu,  
Kanhända du aldrig får blifva min brud.

Men om jag bortreser, kommer aldrig mer igen,  
Så kan det väl hända, du blir ej min vän.

Gråter du ej förr, så gråter du väl då,  
När hästen står sadlad och jag sitter därpå.

Gråter du ej förr, så gråter du visst då,  
När bären står tillredd och jag ligger därpå.

Gack först till min säng och se'n till min graf,  
Där ligger lilla vännen, den du älskat har.

Min lycka är liten och motgången stor,  
Mina tårar de tillra som rägn oppå jord.



## Det var en lördagsafton.

*Fort.*

Det var en lör - dags - af - - ton, jag gick mej ut om kväll Med min

The first system of music consists of a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line is in G major and 2/4 time, starting with a quarter note G4, followed by eighth notes A4, B4, and C5, then a quarter rest, and finally eighth notes B4, A4, and G4. The piano accompaniment features a treble clef with a melody of quarter notes G4, A4, B4, and C5, and a bass clef with a bass line of quarter notes G2, A2, B2, and C3.

fi - - na och ra - - ra mam - säll. Jag hör - de fåg - lar sjun - ga så

The second system continues the vocal line with a quarter note G4, followed by eighth notes A4, B4, and C5, then a quarter rest, and finally eighth notes B4, A4, and G4. The piano accompaniment continues with a treble clef melody of quarter notes G4, A4, B4, and C5, and a bass clef bass line of quarter notes G2, A2, B2, and C3.

här - ligt ut - - i lund I den re - na och kla - ra af - ton - stund.

The third system concludes the vocal line with a quarter note G4, followed by eighth notes A4, B4, and C5, then a quarter rest, and finally eighth notes B4, A4, and G4. The piano accompaniment concludes with a treble clef melody of quarter notes G4, A4, B4, and C5, and a bass clef bass line of quarter notes G2, A2, B2, and C3.



**D**et var en lördagsafton, jag gick mej ut om kväll,  
Med min fina och rara mamsäll.  
Jag hörde fåglar sjunga så härligt uti lund  
I den rena och klara aftonstund.

Och näktergalen spelade så härligt oppå kvist  
Med en darrande stämman och en röst,  
Men turturdufvan hördes uti en annan dal,  
Och hennes ljud utfördes, att hon ensam var.

Jag stannade och lyssnade på lilla fågelns sång,  
Så att tårarna på mina kinder rann.  
Hur lessamt är det inte, ja' känner med mej själf,  
Vara ensam och hafva ingen vän!

Du äktenskapets stiftare, du himmelske monark,  
Som hafver inplanterat den kärleken så stark,  
Att ingen häftig låga densamma öfvergår  
Och ingen mänsko-plåga ej håller där förslår!

Ty om jag hade vingar, som turturdufvan snäll,  
Och flöge sedan fjärran dit solen går om kväll,  
Så kunde jag ej finna en sådan kärlig vän,  
Som jag för alla älskar näst gud i himmelen.

Jag minnes uti världen en flicka, som var grann,  
Med ett fagert anlete, som brann.  
Hennas kinder voro röda, hennes ögon voro blå,  
Liksom oppå dufvorna de små.

Gosse lilla, gosse lilla, tänk du som så,  
Den där flickan, den kan du välan få.  
Hon har ett trofast hjärta och ett uppriktigt sinn',  
Och därför så skall hon blifva din.

Om alla orgor sjönge, ja, all slags spel och sång  
Och alla fåglatoner instämde på en gång,  
Det mej ej glädja kunde emot din ljufva röst,  
Min vän, när som du sjunger, att därmed ge mej tröst.

Fast jag ostadig varit uti min ungdoms år,  
Har jag allt fått erfarit och bättre lärt förstå,  
Att världen hon kan lära en yngling uti tid  
Att dygd och seder bära och lefva stadelig.

Som solens milda strålar de ge en ljuflig glans,  
Så gör en segerfana, som står på Fredriks skans,  
Så gör en täcker lilja, som rann ur jordens sköt,  
Liksom en unger flicka med dygdens purpur söt.

Har gud tändt opp en kärlekseld emellan dej och mej  
Och dina vänner hindra dej till att äga mej,  
Så vill jag dem försäkra, att de det röna får,  
Ja, de kan det få ångra i alla sina år.

Jag önskar hvarje timme, ja, hvarje enda stund  
Uti mitt klämda hjärta ett lyckligt slut uppå  
De sorgedrycker bittra, som världen skänker mej,  
Och så att få den flickan, jag älskar hjärtelig.

Lef väl, min ros och flicka! Jag slutar denna gång  
Och dessa versar skickar uti din egen hand,  
Om du vill eftersinna, hvad visan innebär,  
Så kan du säkert finna, att jag dej håller kär.

Och viljen I nu veta hvem visan diktat har,  
Så det hafver en man, som vida far.  
I Småland är han hemma, hans namn är vida känt,  
Men säg nu inte, att jag det hafver nämnt.



## Jungfrun i det gröna.

(Utan melodi.)

**D**et var en gång en jungfru, hon satt i rosengård,  
De rosorna hon hade jämt så kära.  
Och hvarje litet blomsterstånd hon tog uti sin vård,  
Ty städs hon ville friska kransar bära.

Och hennes moder varnade sin unga dotter så:  
»Det smyger ormar under blomsterstänglar.»  
Men dottern aktade ej mycket däruppå:  
»För ormarna nog vakta mej guds änglar.»

Den jungfrun hon var fager, ja, fager som en dag,  
Och ren hon var och hvit som en lilja.  
Så fann hon på ett rosenstånd utaf så däjligt slag,  
Att därifrån hon aldrig sig mänd' skilja.

Hon blef uti sitt hjärta så underlig och varm,  
Hon tog den rosen ut åt sig bland flera  
Och gömde den så noga, så noga vid sin barm,  
Se'n bar hon andra blommor aldrig mera.

Att ormen låg i rosenstånd, det säger icke jag,  
Men nog var rosen giftig ibland flera.  
Ty sköna jungfrun tvättar sej i tårar natt och dag,  
Men hvit som förr hon blifver aldrig mera.





# Vak öpp!

*Långsamt.*

Vak öpp, vak öpp, min lel-la vän, Du söfver allt-för län-gen! För so-la skin' på kör-ke-tak Å



gö-ken gal på än-gen. De rö-da ro-ser, de ä' här-li'-a Å vack-ra flec-ker, de ä'



kär-li'-a, Hälst nör en får den en vell ha Å den mä nö-je får skå-da. De -je får skå-da.

1:a g. 2:a g.



Vak öpp, vak öpp, min lella vän,  
Du söfver alltför längen!

För sola skin' på körketak  
Å göken gal på ängen.  
||: De röda roser, de ä härli'a  
Å vackra flecker, de ä kärli'a,  
Hälst nör en får den en vell ha  
Å den mä nöje får skåda. :||

Där växer korn uti små tarp  
Söm uti stora byar.  
Noj får ja' den, söm ja' vell ha,  
Nör ja' går själf ista' å friar.  
De röda roser etc.

Å två å två de bögga bo  
Allt öppå tarra kvestar.  
De lida nö' allt te sin dö',  
Nör de sin maka mestar.  
De röda roser etc.



## Prästens sogga.

**D**ä bar lä inte bätter te för me, förståse, än ja' ble' stämder te ventertinget, för ja' hade skjutet prästens sogga.

Ja, ja' klef fram, ja', te dädärninga stora bor'et, å då så sa'e lagman te me, att nu så s'a du tala om'et presis söm dä ä', sa'n, för dä s'a du göra, sa'n. Ja, hva' dä anbelanganes, sa' ja', så dä kan ja' göra, sa' ja', för rakt inte att ja' har nöenting te å förtiga, så dä kan ja' göra, sa' ja'.

Ja', vi satt där på marnen, käringa å ja', å åt på frukosten, å då feck käringa



mi' si sogga gå in på täppa. Å rakt inte att dädärninga går an att sogga går in på täppa, ho' pötar öpp hvartevli't gränn, så gack du genast ut, Jödde, å kör ut sogga, sa' ho' te me. Ja, ja' har allti vatt van te å ly' käringa mi', ja', så ja' geck ut i täppa. Men ätte' söm dä va' prästens sogga, så tötte ja' lä söm så, att dä ä' lä bäst te å va' ett litet gränn höfli'er mot'na, tötte ja', så ja' to' ändå å sa' te'na: svinkreatur, sa' ja', gack ut, sa' ja. Men ho' bara pöta. Å ja' to' å sa' te'na ett slaj te: svinkreatur, sa' ja', gack ut, sa' ja'. Men ho' bara pöta. Ja, ho' pöta' så dant, så röttera de sto' öpp å axa de sto' ner. Men si då va' dä ja', söm ble' ärger, å ja' geck in i stufva, å då passa' olöcka på å va' framme mä däsamma, kan veta. För si ja' feck si bössa hänga där på vägga, å laddader va' ho'. Å ja' to' bössa å ja' geck ut i täppa, ja, ja' sa' te'na en gång te: svinkreatur, sa' ja', gack

ut, sa' ja', för annars så skjuter ja' de, sa' ja'. Men ho' bara pöta å sa' uff imellanåt. Men si då va' dä ja', söm smorde te'na, så skankera sto' i väret mä dä samma, si. Ja' grinna sto' öppen, så ho' hade allt kunnat kömmet ut, om ho' velat, allti'.



Men nör ja' köm dit, så ble' lagman ärger, si. Töcker du, sa'n, töcker du, sa'n, att dä ä' te å kömma inför jurister mä tocket här, sa'n. Ja, inte för dä ja' vet, om sogga va' nöen jurist, sa' ja', men inte va' ho' lä ett gränn bätter häller, sa' ja'.

---

**Ordförklaring:**

*Sogga*, sugga; *bor'et*, bordet; *marnen*, morgonen.



## Kvarnarpapojkana.

**N**og har ja' sitt brö'r, som vatt olika, men allri' har ja' sitt nö'na, som vatt hvaranra så olika som Gabjel å Petter i Kvarnarp. Gabjel va' storer å långer å ljuslagder, å Petter, eller Petter Roli', som han kallas, han va' i min ungdom liten å svarter, så en kunne ha tatt honom för en tattare. Nu ä' han en liten hvit-håri'er gubbe, som I vet. Å va' Gabjel, så länge han lefde, så allvarsammer å longner å töster, så en feck kramma o'ra ur honom, så ä' Petter Roli' än i denne da' som ell' i krut.

Herarna va' lä ett par, tre å tjuge när far å mor deras do' så godt som på en gång. Dä va' dä året, då rö'soten geck så dant i våra böjder. På dö'ssbädden förordnade faren, Gumme hette han, som I kanske kommer i håg, att Gabjel s'ulle ha' Kvarnarp å Petter Mossakärret. Å som dü inte va' bögd't a'ent än la'ggår i Mossakärret, så s'ulle Gabjel å Petter ha hvar sin änne utå stufva i Kvarnarp, tess de hann fälla temmer i Kvarnarpaskogen å bygga därnere på mossen.

När de fått far å mor i jora, så sinka dä inte länge om se'n förrän de to' se hvar si' kvenna. Fast brö'rarna va' så olika hvaranra te homöret, så hade de allti' kommet bra öfverens, men kvennena deras de kom i loggen på hvaranra så godt som förste da'en. Hvar vell dra te sett, kan veta. Å dä de mest kom osams om, så va' dä förstås om köket, för dä s'ulle de ha' ihop, som en kan begripa. Kärarna försökte förståse gå imellan, men dä hjälpte knappt för momangen en gång. Petter to' då te å örka på, att de s'ulle ge se te skogs när julen va' öfver å fälla temmer te stufva i Mossakärret, men *den* ventern velle Gabjel ha' te å bryta sten på e' nyodling, som far hans tatt opp. För rexten töckte han, att Petter kunne hogga sett temmer själf. Å Petter han mente tro på, att far deras mening hade vatt, att Gabjel å han s'ulle hjälpas åt te å få opp stufva i Mossakärret, ätter som Kvarnarp va' så möe bätter än frostahiet därnere i mossen. För rexten va' nog Petter för lat ve den ti'en te å göra dä där arbetet ensam.

Ju långer dä le', ju värre ble' dä mellan Gabjelas å Pettera hustru. Dä går många hikistorier i böjda om deras kifverier. Så hade te en par exempel Stina — dä va' Gabjelas hustru dä — en da' satt på e' gryta mä stenamossabrunt därute i köksspisen, men då kom Gertre, Pettera hustru, å vystade färgegryta utanför köksdörren å satte på e' gryta mä' ärtevälling åt se i stället. Dä så' Stina, men ho' låddes om ingenting, ho', utan ho' passa på när Gertre va' ur vägen å pötade ner sina garnhärfver i vällingagryta, så när Gertre kom å s'ulle re' å sina ärter mä isterbiten, så sto' gryta fuller mä garn te tintrane brädd.

En kväll s'ulle Stina koka sötost, för Gabjelas s'ulle bort på krestning da'en därpå, men Gertre ble' förstas allri' i ordning mä sin kvällsmat, så ho' to' sin kettel å satte den ofvanpå sett bröggekar — ho hade just bröggt samme da', å dreckat sto' i karet för te å göra se, som en plär sä — å så geck ho' in i skåpet ätter mjölkabunkarna. Men si då passa' Gertre på å satte sin kettel öfver karet i stället, å i den kettelen fans dä ett bra hål i bottnen, som inte hade hunnet å bli' lagadt än, annars va' kettlarna möe lika. Å Stina bar ut bunke ätter bunke, å inte så' ho' där i mörkret, att mjölka försvann i ketteln nära på lika fort som ho' hælde dit'na å inte hörde ho häller hur vackert ho' tillrade ner i dreckat. Gertre hade förstarse gett se i väg i go' ti' in i si' stufva. När Stina märkte hur dä va' fatt, sa'e ho' allri' or', utan ho' låtsade som om ho' geck in i si' stufva, men den som smög se ut i köket, dä va' alt ho' dä, å där feck ho' tag i e' doktier grytske, å stälde se i vråa ve Gertres köksdörr. Ho' rekti't kände på se, att Gertre s'ulle få nå'et ären'e ut i köket innan ho' la'e se. Ja, dä grepera häller inte, för rätt som dä va', så kom Gertre ut å lyste för se mä e' stecka. Men si dä sinka inte om, förrän Stina dängde ske'a mett i planeten på Gertre ett par gånger, så ho' så' bå' stjärner å solar.

»Där s'a du ha' för mjölka, å där s'a du ha' för dreckat, dett lea skinn, å ölosten, den s'a du få äta opp så länge du lefver, kom dä evenne'lit' ihåg'», å så s'ulle ho' dänga te för tre'je gången, men si då hade Gertre alt hunnet in igen, så skea slo' i dörraspegelen i stället, så dä skrall som om hela huset hade ramlat ner.

En ti' ätteråt va' Gabjelas borte hos slägtingar på hustras si'a, å då passade Petter Roli' på å balkade å köket mett itu mä brä'er, som han hade te reds i förväg. Å spisen delade han mä mett itu mä tegelstenar, som han hade skaffat se nå'enstäss. Han hade nog tänkt på dädära länge, men han har alla dar vatt en tocken filur, så han har allri' talat om nåenting i förväg, när han hatt nå'ra rackaretyg för se. Nu s'ulle dä lä bli langt tänkte han. Men dä ble' så tjyfven häller! Där ble ett farli't skällande medt igenom planket, å ett donkane se'n! Först slo' de mä knytnäfvana, å se'n to' de te hva' de feck fatt i, ve'trä å öxer å tocket. För rexten hade inte Petter torts å mura å spisen helt och hållet, utan han hade lemnat e' sprecka på ett å ett halft kvarter inne ve bakmuren, för han va' inte säker på, att röken s'ulle kunna ta se fram ordentli't gönom pipa. Men dä va' märkvärdi't hva' Stina kom te å slå ut mö'e i spisen ätter den da'en. För si spishalla hällade åt Gertres si'a te, så alt hva' ho' slo' ut, så rann dä ner i Gertres äril å släckte ellen för henne. Dä kunne Gertre inte tåla förstas, så ho' feck tag i e' skopa vatten eller hva' smörja som hälst, när ho' va' rekti't iller, å dängde in te Stina gönom den därninga sprecka för å släcka hennas brase.

Så ble' bägge två folkena bu'ena te bröllop i Varamåla nere i Östbo, men Petter Roli' å hans käring sheckade återbu'. Folk trodde förstas, att dä va' för dä att de inte kunne sämjas ihop mä Gabjelas, men Petter geck där da'arna före gillet

å bara hvysslade å så' illmari' ut, så den som kände honom allri' så lite, kunne lätt förstå, att han tänkte på ilty'. Å Gabjelas hade nått å jämt gett se i väg, så sprang Petter bort ätter Jonte i Våremå. Å de feck opp en stege på metten utå stufva å gjor'e e' rånna i torftaket å började på te å såga på kroppåsen mä e' stor stockasåg. Gertre kom just ifrå fåhuset, å ho' ble' så förskrämdet när ho' feck se kärarna deroppe, så ho' tappte mjölkspannen å å'en tröt na', så ho' kunne inte få fram ett enda or'.

»Se så, käring, sjåpa de inte nu», skrek Petter te 'na, »utan ge de du å in å



laga da'var' åt oss, för vi ä sultena bågge två. Å hör nu bara hva' ja' sä'r. Du s'a ta' å rusta te lite' hva' du kan tess i morn, för äss vi får itu stufva i da', så s'a vi ha, lite' köregille då, för, sir du, ja' har gett me attan på, att ja' s'a flötta min del te Mossakärret, när inte bror min vell hjälpa me å bögga. Å om du inte hinner mä å göra ior'ning gillet själf, så får du ta' Johanna i fatti'stufva te hjälp å så mönna du vell å behöfver för rexten, men fär'it s'a dä va' te klocka tie i morn, för te dess ä kärana bu'ena, å de blir lä en sex eller sju stöcken.»

Gertre gnoggade se ett par tag i ögena, för hufvet geck omkring på'na som ett kvarnahjul. Men hva' dä le', så begrep ho' mer och mer hva' Petter menade. Å

te å sä' honom emot, när han hade fått nå'enting i skallen på se, dä vesste ho' inte va' lönt, så ho' geck in å gjor'e opp ell för å sätta på da'var'n.

Ja, va' dä inte tjyfven te kär! När Gabjelas kom hem ifrå' bröllopet, så va' halfva stufva borte å nära på ihopplockader därnere i Mossakärret. Petter hade hatt go' hjälp förstås, å arbetat hade de gjort natt å da'. Men ja' s'ulle velat ge te en hel reksdaler, om ja' hade kunnat få si Gabjel å hanns kvenna, när de kom hem å feck si hur dä så ut i Kvarnarp!

Ätter den da'en va' dä slut med bekantskapen emellan bägge brö'rna å deras kvenner. Gabjel låtsades allri' si Petter mer, men Petter tittade allti' bror sin stennt i syna å hvysslade, när de träffades. Käringa'na ble bleka om nosa, när de näen gång råkades, å de geck så långa omvägar de kunne häller än att de s'ulle mötas.

Gabjel va' en dokti'er å skötsammer kär, å tur hade han mä, för han feck ärfva ett par gånger, så dä sinkade inte länge om, innan han va' den näst rikaste i sockna. Pängar hade han på böjda mot bra tresse å mönna tusan daler på banken i Jönseping. Å godt förtroende hade han mä, så han ble' te å mä körkevärd innan han va' tretti' fyllda. Hade han lefvat tellräckli't länge, så hade han nog blett bå' lantingsman å riksdasman. Å stufva den bygde han te året ätter se'n Petter hade tatt sin del, så ho' ble' likadan som ho' hade vatt förut.

Hva' Petter Roli' anbelanganes, så har han allti' vatt vi'löfti'er utå se, men dä har allri' gått nära nö' på honom i alla fall, å nu har han dä ju longt på gamle dar på sett unnantag. Men fast han fyller sina nie å femti te våren, så ä' han lika kryer å spektakelsammer som han va' i sina onge da'r. Dä påstås, att ja' inte sa' va' så lätter te å lura. Men narrade inte han me härom året te å springa en heler da' i Bällin, när ja' va' där åt ridaktörn n:o 1 i Aftanbla'et, för å leta ätter e' körka. som s'ulle va' en fjäringsväg långer å bara en aln bre'er? Liksom dä s'ulle kunna fennas e'tocken! Men inte tänkte ja' på dä förrän ätteråt, när de börja på å göra närr å me hemma i Hjalms.

\* \* \*

Gabeljas två älste barn ä, som I vet, ett par flecker, tvellingar för reksten. Ja, ja' vell inte tala om deras allra första, som va' en pojke, men han do' i kikhosta, som I nog mins, innan han va' ett par år gammel. Dä' va' gräbber te å si på dä, när de växte opp! Jaja, de skäms inte för se än i denne da', fast de börjar å lägga bra på gummefläsket nu. Dä ä lä inte mönna herar här i sockna å i grannsocknana mä, som inte rännt ätter dom, å ja' va' inte sämmer ja' än alla an'ra, dä vell ja' inte näka för. Men hva' hade vi mer för dä? Som I vet, så feck de ett tocket omöjelit' töcke för sina kusiner, Pettera två äldste pojkar, när de sto' på gången ihop, för dä gjor'e de på samma år. Dä va' inte Gabjel å hans hustru te lags, men de



tänkte förstås, att dä s'ulle gå öfver mä ti'en. Men där den däringa kärleken går in, där får en inte ut honom mä stora träklubber en gång. Inte besennade de onge, att gräbbena va' värda bortåt hvar si' tunna gull å att pojkana inte hade stort mer än sina dokti'a näfvar. Men de höll i se på bägge si'er i alla fall. Fast inte vågade pojkana stecka si' näsa in på Kvarnarpa äger, när körkevärden va' hemma, för dä hade han då lofvat å sagt, att om de nånstin visade se där, så s'ulle han slå bå' armar å ben å dom. Men hur dä va', så löckades de å slänga te hvaranra ett or' då och då på körkevågen eller på lekestufverna, å va' körkevärden borte nå'en gång, å dä va' han ofta, så vågade herarna se änna in på husaknutana.

Nu hade körkevärden en slägtinge nere i Östbo, som dä hade gått galet för. Ja, dä va' så illa bestäldt, att dä talades om i böjda, att han s'ulle komma på tjyfva-hålet, äss han inte feck hjälp mä däsamma. Så spo'res dä, att körkevärden å hans svåger s'ulle köpa hemmanet utå östbokären. Å när så körkevärden så där ett par tre vecker före jul ga' se i väg oppåt Jönseping, så försto' alla människor, att dä va' för te å hämta pängar te dä där hemmansköpet. Han va' borte en fira, fem dar, å då smet se Pettera pojkar, Gumme å Agust, te Kvarnarp hvareveli' kväll. Men så på lörda'n, dä va' en fjortan da'r före julaften, så s'ulle där bli lekestufva i Skruf. Dä va' en utå pojkana där, som s'ulle lotta bort e' klocka, så han s'ulle kunna få se bränvin te jul. Dit s'ulle förstås alt hva' ongt hette, å te å mä drängarna å lege-gräbba i Kvarnarp feck löfte te å gå dit, när de hade slutat sina syssler.

Gumme å Agust ga' se i väg å Kvarnarpahället te, för te å möta sina gräbber, så att de s'ulle kunna slå följe se'n te Skruf. Men de träffade bara Emma, den älsta utå tvellingarna, för Johanna, den anra, feck lof å stanna ätter en tjyng. Där va' e' ko därhemma, som hade blett sjuker i en hast. Gumme å Emma ga' se ista' de, men Agust han dro' se alt närmare å Kvarnarp te. Rässom dä va', så feck han si genom buskana, att dä va' näen som ref ell på e' tannespeta, för te å tänna si' pipa. Men han va' inte kropp te å känna igen ansektet. Han dro' se lite närmare, men försekti't, å då hörde han, att dä va' en två'll'tre kärar, som talade lågmält.

»Fy tjyfven», sa' den ene, »dä blir ansjoggt å legga här natt å da' på dä här viset. Hit mä bränvinet, Manuel.»

»Nej, dä blir lögn», svarade e' a'en röst, »du har fått för mö'e som du har. Han kan komma hveckan minut som hälst.»

»Om du hade lydt me, så hade vi kunnat legga i ro och fre' te dess dä va' ti' å börja på allvar, för Kalle kunne ha' sagt te oss, när han va' på hemvägen», sa' den förste.

»Ja, men ja' har ju sagt de att ja inte törs lita på Kalle. Då hade vi ju för reksten blett fira te å dela vinst.»

»Åh, en hade lä kunnat stecka te honom en femti eller hundra tess vi kommet unnan.»

Så va' dä töst en liten tjang, å Agust sto' där å unrade, hva' han s'ulle ta' se te. Men så började de igen.

»Om han inte kommer me'n dä ä' mörkt . . .?» frågade en; men dä va' e' helt a'en röst på den, så Petter kunne godt förstå, att de va' teminstingens tre.

»Dä gör däsamma, för ja' drämmer te i alla fall, när han s'a genom le'et, såvida han ä ensammen, å har han sällskap, så får vi lä hitta på nå'en a'en rå'».

»Tror du värkligen, att han har fira tusan mä se?» frågade den, som hade talat först.»

»Så möe s'a då han å svåger hans betala därefter för hemmanet, om de s'a få Svente lös.»

»Ja, ja' vet lä dä.»

Dä geck alldeles kringelt i skallen på Agust. Nu försto' han, att dä va' fråga om te å mörda körkevärden eller teminstingens te å ta' ifrå' honom pängana, som han faret å hämtat. Å bäst han unrade hva' han s'ulle ta' se te, så feck han höra, att en vang kom faranes. Han tänkte just springa körarn te mötes för te å göra honom var på hva' som väntade honom, då en utå kärarna skrek te:

»Har I sett på faen! Han far den an're vägen, han har förstås hälsat på i Ingary?»

»Ja, men om dä inte ä' han?»

»Om dä inte ä han? Galninge! Tror du, att nå'en här ifrå' böjda s'ulle nötja vang på e' tocken isgata. Den ä' ju bättre än dä bästa före. Men när han for, så va' dä barbacke.»

»Ja, dä har du då rätt i- Men hva' i allan da'r s'a vi nu ta' oss te?»

»Om vi bara kunne få tag i honom, innan han åker in på går'en, så vore dä inga nö'; men han ä' nog framme nu i rippet. Ja, vi drar lä oss framåt går'en te, så får vi si, om dä inte kan bli nå'en utväg, när de ha lagt se.»

Nu vesste Agust hva' han s'ulle göra. Han smög se i väg så töst som möjeli't, å när han va' kommen utom ör'nahåll, så sprang han så mö'e han orkade te Skruf å feck ihop en fem eller sex stöcken utå de onge, å de ga' se i väg mä däsamma te Kvarnarp.

När körkevärden kom hem å s'ulle sätta in mårna, så feck han si, att dä lyste i fähuset. Å han tittade in där ett slag å feck höra, att Hjalma, koa, som de nyss köpt, hade blett sjuker, men Johanna hade vatt ätter Lisa Brådtom, ho', som ä så händi'er mä te å doktorera bå folk å få. Å dä va' inte så farli't mä koa, bara ho' feck pyssla om'na på sett vis, sa' Lisa. Så körkevärden han beslade å hästen å ga'n fo'r å vatten, å s'en bar han ett halfankare bränvin, som han hade mä se, in i boa, å se'n geck han å läste in pängana i scheffanjern där inne i stufva. Å dä va' ett helt knyte mä selfver å koppar, å i dä lä' planboka, å ho' va' alldeles fuller

mä sedlar. Så feck han tag i en mjölkabunke, som han drack ut, för han va' bå' hongri'er å törsti'er, å se'n geck han ne'r te la'ggårn igen.

Å där sto' Lisa å babblade på sett gamla vanli'a vis. Ja', henne känner I förstås allihop, så dä vet I, att e' a'en menniska får inte ör'nalju', se'n ho' har kommet i gång. Men dä vet I mä', att får inte ho' prata å göra som ho' vell, så går ho' sin väg, å se'n får en ingen hjälp utå'na.

»Si, dä sä'r ja' då», geck ho' på, när körkevärden kom tebaka, »att när en köper ett krianur, så s'a en allti' ta' nåra hår utå dä, så ingen sir dä, för annars blir dä bara vantrefna' å. Å, ojoj, hva' va dä för vet utå körkevärden te å själf le' bort koa, som han sålde te Plutta-Pälle, dä va' ju däsamma som te å le' bort mä all krianurslöcka. Om en te minstingens hade nå'enting, som har vatt stulet å se'n blett igenburet, så s'ulle koa bli bra på fläcken. Ja' sa' te gamle Gumme, körkevärdens far, när han bygde den här la'ggårn, att han s'ulle borra ett nafvarehål i tröskeln å stoppa ner en lefvane orm i dä å sätta igen'et mä en bra tråplogg, men han bara skrattade åt me å sa', att dä va' bara käringaskrock, men han feck lä si dä, han feck lä si dä mönna gånger om, å du mä Gabjel. Å dä ginge lä an, om ja' inte vore så gammal å skrabi'er, så s'ulle ja' ge me å hem ätter lite nålasalt, ja, dä ä' salt, som har lugget ihop mä e' nål ifrå' e' liksvepning. Ja' har tocket hemma, men dä ä' ingen mer än ja', som vet hvar dä fens. Ojoj, att en s'a bli' så gammal. Ja' har vatt änna i Grytetorp i da' hos bakarn, ja' feck lof å köpa lite kaker te sönda'n. Förr i våra då bakte ja' själfver si, å då geck ja' opp betti' på mornen å gjor'e en kladd i tråget si, å dä jäste å pöste opp i rappet si, å så när ja' bakat ut bullana, så hade ja' far te å maka se te vägga, å så löfte ja' på skinnfällan, å dä va' så varmt å rart där han hade legat, så dä jäste opp i rappet. Å herre gu, så ja' flyger! Men så när far ste' opp, så klef han mä ene foten i e' kaka, så dä syntes ätter alla tärna på honom. Men inte må I tro, att ja' kasta' bort kaka' för dä inte, för ja' ga'na te Kajsa i Graneberg, stackarn, te smakebrö å barnongana. Men nu ä' ja' gammal, så nu får ja' köpa bullana, å herre gu' så lite en får för en tofskelling! Sonabarna s'a ha hvar sin bulle, å drängen s'a ha, å far vell gärna ha' en mä. Å rexten den går åt te å bju' sonhustru på på lördagskvällana när ho' kommer ner å rakar far. Å herre gu' så betti' en får lof å opp, om en s'a hinna te bakarns å tebaka å inte få sysslana ogjorda! Herre gu' så ja' flyger! I da' va' ja' oppe klocka' half fira, men i förre månen så köpte ja' på en gång, så ja' s'ulle ha' te bägge lörda'ana, å nog va' dä gammelt allti', men inte sa' ho' nå'et, å inte sa' ja' nå'et, å så slapp ja' ifrå te å ge ongana nået den gången. Ja herre gu' hva' ja flyger! I påskas, så . . .»

Men si nu ble' körkevärden nöjder på pratet, kan veta, så han stälde se mett framför Lisa å frågade hva' dä va' för ondt koa hade.

»Ja, herre gu', inte a'ent ja' kan si, så ri'er näcken henne, så körkevärden

får alt gå å ladda bössa, så vi får skjuta öfver 'na. När ja' va' på Bölsenäs, så hade de en bagge där . . .»

»Siså, prata inga dumheter nu», töckte körkevärdén, »koa kan ju inte dröpja. Håll i horna å nackén på Thora, du Johanna, så s'a ja' försöka å få lite utå hennas dröpje å ge Hjalma in.»

Men inte hade dä nåén värkan, mä däsamma te minstingens, ty de försökte bå' dä ena å dä anra, å körkevärdén å Stina feck höra e' långer beskrifning på hur Lisa hade botat kärn sin för villarpaskottet inte minner än tre särskelta gånger.

\* \* \*

Me'n körkevärdén å hans kvenfolk höll på där nere i la'ggårn, så hade Svinhultapojkana — för si dä va' de, dä kom de unner funn mä se'n — kommet fram te Kvarnarp, så de så' gönom fönstret när körkevärdén låste in pängana. När han se'n geck ner te la'ggårn, så va' de inte sena te å passa på å smita se in i stufva å bryta se in i scheffanjern å ta' pängana. Småbarna sof så godt förstås, så de hörde ingenting.

Ingen s'ulle häller kunnat si dom hvarken ifrå' la'ggårn eller vägen, för dä va' beekane mörkt den där natta, så en så' inte näfven framför se. För rextén sto' Manuel, den yngste å räddaste, på vakt ve portén.

Å när de va' utkomna, så la'e de te å springa dä fortaste de kunne gönom kålgår'n, Manuel långt före de an're. Men när de kommet öfver sténmuren, så stannade Jonté, den älste å kallade sakta på brö'r'a sina.

»Pojkar», sa' han, »töcker I inte som ja', att dä s'ulle va' godt te å få se en sup nu? Ja' så', att Gabjel bar in ett halfankare i boa, å dä va' säkert brännevin. Dä står en kälke bakom, så vi kan få bort'et så tösst som hälst. Sjukt har de i la'ggårn, Lisa Brådtom ä' där, så' ja', så dä blir långvari't innan ho' hinner mä alla sina trollkonster. Men knytet här, dä ä bara te besvär, å vi kan tappa't, i fall vi blir tvugna te å ta' te bena. Manuel, Manuel», ropade Jonté så högt han to'res, »ta pängana du å gå i förväg te vårt gömmeställe, så träffas vi där om e' stunn.»

Den som to' knytet dä va' Pettera Agust dä, för Manuel han va' så långt borte, så han hörde ingenting mer än sina egna steg, å han va' rakt färi' te å bli' vetskrämder för dom.

Agust hade just veket om kålgårshörnet, när Jonté ropade på Manuel å ba' honom forsla bort pängana. Han å de an're hade delat på se för te å si, hvar tjufvana höll hus. Å Agust va' inte sener förstås te å kalla på sina kammerater å tala om hva' tjufvana tänkte ta se för. Men när de s'ulle ge se iväg te boa, så snubblade en utå Gabjela drängar på en kälke ve husaknuten å dråsade i backén, så dä ble' en farli' skräll. Då märkte tjufvana, att där var oggler i mossén, så de la'e i väg mä oförrättadt ärene.

Så sa'e Agust, när de hade blett samlada:

»Hör du Sven, å Jakob, å I allihop, ta' nu bara å dela på er å ge er å ett godt stöcke på hvardera si'a om store vägen å gå så tösst I kan tess I kommer lite' bortanför sandhåla ve den store stenen, där hettar I säkert Svinhulta-pojkana, för dä va' där ja' feck syn på dom, å dä va' där Manuel s'ulle vänta på dom. Men ta' mä er hvar sin doktier stake å lät si, att I inte kommer tebaka utan te å ha dom mä hit. Färbrors pängar har ja' i näfven, så dom behöfver I inte bekömra er om, för dom s'a han få igen. Å ingen utå er tröstar se te å gå ner te la'ggårn å sä' ett or' te färbror, för honom vell ja' tala mä själfver.»

När Agust hade väntat ett par eller tre minuter, så kom Gabjel å Stina gåenes ner ifrå' la'ggårn, å dä första Gabjel så', när de hade fått ell på ljuset därinne i stufva, så va' dä, att scheffanjern va' oppbruten å att hans å svågerns firatusen reksdaler va' stulna. Först snodde han omkring och letade i hvareveli' vrå å hörn, å se'n så väckte han småbarna å frögade dom, om inte de hade sitt nå'en va' inne i stufva. De va' sömni'a förstås å begrep inte ett dogg, utan de börja' på te å lipa allihop. Se'n sjönk han ner på soffa å så' ut, som om han hade vatt lifdömdet. Stina ho' grät å tjöt i kapp mä ongana. Altihop dä dära så' å hörde Agust igönom fönstert. Då va' dä han, som ste' in.

»Gussfre' i denna stufva», helsade han. Men dä va' ingen utå dom, som kom se för te å sä' gussenner, som skeckelit hade vatt, utan de bara glodde på honom bägge två, så de så' ut som när en sätter en spa'e på en rätt'.

»Hur står dä te mä er, färbror å faster? Ja' tötte dä s'ulle va' rolit' å si, hur I har'et här, ja' har allri' vatt här förut, så nära släkt vi ä'.»

»Dä ä' lä allri' du din tjfstryker, som . . .», sa'e Gabjel å ste' opp å så' ut som om han velle flyga på Agust.

»Biahålt lite, färbror, nu sa'e I ett or', som I allri' i evi'het kan svara för. Kan I mä langt samvete sä', att nå'en utå oss där hemma tatt så möe som för två styfvers värde, kan I?»

»Nånå, så springer du lä lätter Johanna då. Men dä s'a ja' sä' de, att så länge ja' lefver, så blir dä ingenting å.»

»Osvuret ä' bäst, förståss.»

»Töst lömmel! Har ja' inte sagt de, att ja s'ulle slå armar å ben utå bå' de å bror din, om I nönstin visade er här?»

»Hör I färbror, å I faster mä, hva' ondt har ja' gjort er, eller bror min håller för rexten?»

»Ja', så har far din gjort me så möe mer ondt.»

»Hvarför dä då? I feck den bäste går'en, ja', när alt kommer omkring, så va' han lä mer än dubbelt så go'er som Mossakärret, I velle inte hjälpa far min å bögga, han to' sin rätt som han tötte va' bäst å har i all' sin' da' vatt gla'er å

vänli'er. Men dä ä' inte rektit sant i alla fall. Ja' har sitt honom gråta en enda gång, å då lå' han ute i skogen en hel da' — han trodde inte ja' så' honom, men ja' smög me omkring honom som en räf omkring e' höna da'en i änne — å se'n när kvällen kom, så lå' far å mor vakna hela natta, å han sa'e herne tusan sinom tusan gånger, att ho' hade vatt le'er å stögger, när de bodde här i Kvarnarp.»

»Ja, ho' va' som ett hår utå den lee, dä vet ja' bäst», sa' Stinamora.

»Tösst Stina», sa' körkevärden bärskt, »ja' tror inte du va' stort bätter du håller.» Stina geck ut i köket å syntes inte te se'n.

»I må tro, färbror, att ja' hörde hvart eveli't or'. Vet I, när dä va', färbror?» Gabjel svarade inte.

»Jo, dä va', när I hade hanlat te er far mins skullsedel å gett honom te Gröningen, så han kunne få shecka länsman te oss. Då strök vår vackra bläsa. Men när länsman väl va' kommen te gåre, då grät inte far min länger, han bara geck mä hännerna i böxefeckerna å hvysslade.»

»Herre gu', herre gu', ja, hva' ja' har ångrat dä, men han hade ju gjort me så illa, när han dro' bort mä halfva stufva, utan te å sä' ett or'. Dä kunne ja' allri' förlåta honom. Om han bara sagt dä minsta vetantevars, så hade alt vatt bra igen, för detta har vatt möet tongt å bära, fast ja' allri' har låtsat om nåenting.»

»Dä hade bara behöfts, att I, som va' ällre å förständi'are, hade sagt ett enda or' te far min, så hade alt vatt bra igen.»

»Ja, ja, men ja' kunne allri' få fram nå'enting, om de så hade sla'et ihäl mä. Om han bara velle ta igen de fattie tvåhundra reksdalerna ändå, hva' dä s'ulle bli lätt! Men hva' säjer ja' nu, ja' ä' ju fatti'er som e' körkeråtta, de ha stulet ifrå' me alt hva' ja' äger å har, å inte bara dä, de har ju tatt svåger mins fjortanhundra reksdaler mä! Å dom får ja' förstås betala honom igen.»

Nu kom Lisa Brådtom in mä ånnen i halsen å skrek:

»Gabjel, Gabjel, ho' dröpjar nu. Men hade ja' inte hettat lite' drakablo' i mi' lomma, så . . .»

»Tösst mä de å ut på evi'a momängen, för dä ä' dett fel alltihop, di' lea trollkåring där. Hade inte dett rabbel å prat vatt, så hade ja' hatt mina fira tusan reksdaler i behåll nu.»

»Dom s'a I inte va' så oroliger för, färbror lelle, för dom har ja' här. Ja' feck dom utå en utå Svinhultapojkana, å ja' vesste, att de va' stulna ifrå' er, annars hade ja' lä inte stått här nu, hå hå, ja ha.»

Å så talade han om, hur alt hade gått te. Men unner hele ti'en sto' köksdörra på glänt, å därifrå' hördes en och annan snöftning då och då.

Gabjel ble' så gla'er, som om han hade fått hela våra te skänks. Han räknade sina pängar två gånger igönom. Där fattades inte ett runstöcke.

»Käre Agust, ja' vet inte, hva' ja' s'ulle vella göra ve de. Kom hit å ta de e'

tia, nej, ta de tjuge reksdaler. Ja, ja' ä' så gla'er, så du s'a få ta' mä de hem de där två hunra reksdalerna te far din. Si här.»

»Tack för välmeniga, färbror, men inet tar ja' nå'enting, å inte tror ja' att far tar igen nå'enting håller. Dä förstås, om alt kunne bli' väl igen, så tror ja', att han s'ulle värdera dä bra möe högre än e' hel skäppa mä pängar.»

»Dä s'a dä bli', Agust, dä s'a dä bli', för i morn dä första ja' gör, så går ja' ner te Mossakärret, å Stina s'a följa mä, antingen ho' vell eller inte. Men ta' de ett par tre sedlar, Agust, dä ä' du ärli'a värd.»

»Kommer allri' på frågan, färbror!»

Men nu geck körkevärdn te köksdörren å ropade på mor å Johanna. »Har I inte nå'enting å fågna Agust mä? Han har ju gett me igen mina fira tusan reksdaler, som Svinhultapojkana stulet ifrå' me i kväll. Gå fram å ta' honom i näfven. En gång te mor, en gång te Johanna. Dä ä' en kärakär.»

Å medan mor Stina va' ute å skar opp pannekaka å klente smörgåsar, så kom de anre pojkana tebaka å talte om, att de hade fått mä se Svinhultapojkana å att de lå' nere i vangbo'a, så nu kunne körkevärdn skjussa dom te länsmannen när han velle.

»Bara de inte römmer», tötte han.

Men då tittade pojkana på hvaranra si så där lite menan'e, å älste drängen sa'e, att han trodde, att de fått för möe påkolja te dä. För rexten hade de bunnet dom mä tömmar. Dä va' inte vanli't i min ongdorn te å va' blöter emot tjyfvar å skälmar, s'a ja' sä' er, särskelt om de va' utsocknes ifrå', för då feck de va' mö'e gla'a, om de feck behålla lifhanken. Å där ble traktering öfver lag, fast dä va' medt i natta.

Så när de s'ulle te å skeljas, så sa' Johanna:

»Söster mi', Emma, har inte kommet tebaks ifrå' lekestufva än. Dä ä' så godt ja' tar å slår sällskap mä Agust, kusin min, å hämtar henne, för dä kan va' anra tjyfvar ute i natt.»

»Ja gör dä, ja gör dä. Agust ä' en kärakär, dä ä' bara synn, att han ä' så fattier.»

»Ja', så ä' ja' dä så möe rikare, å hade färfar delat lite' jämnare emellan far å färbror i Mossakärret, så hade vi kanske vatt jängo'a på dä viset mä. Å dä sär ja' dä för min del, att allri' i lifvet tar ja' nå'en a'en än Agust i Mossakärret, å ja' kan svara för Emma mä, för ho' håller lika säkert fast ve sin Gumme.»

»Ja, nog hade ja' tänkt me ett par an'ra mågar allti', men ja' kan inte begripa, hur dä' fatt, ja känner me så gla'er i kväll i alla fall, så ja' har inte vatt så löckeli'er, se'n ja' sto' på hete stenen i vära, å så kanske när I väl va' komma te vära, era bytingar. Vi får lä si, vi får lä si. Agust ä' i alla fall en kärakär, så möe ä' dä säkert.»

*Jödde i Göljaryd.*



## Innehållsförteckning och anmärkningar.

---

- Det hände sej allt sent om en kväll** ..... sid. 4.  
Utan tvifvel är det denna urgamla folkvisa, som lämnat R. Dybeck melodien till hans »Du gamla, du friska, du fjällhöga nord», hvilken af honom själf betecknas som »arrangerad folkvisa». Fragment af texten har jag spåret i Sörmland och Småland. Melodien tycks på båda hållen råkat i glömska. Visan är upptecknad på Notvikens lägerplats i närheten af Luleå sommaren 1883 under den s. k. folklifsexpeditionens besök därstädes.
- Kall-femtene och bevärringen** ..... sid. 6.  
Berättelsen mycket spridd, troligen i alla landskap. Denna uppteckning är från Småland. Ett par pointer (»dä va' sjangtilt dä», »dä har ja' allri näkat för», samt antagandet, att kungen var »så galen» i korf) äro tillagda af mig.
- Ja' ä' e' liten lelja** ..... sid. 8.  
Upptecknad i Upsala efter Fanjunkare Fredr. Lindemalm.
- Nu står jag på min resa** ..... sid. 10.  
Meddelad af herr A. O. Forselius i Bergvik. Visan lär vara från Jämtland.
- Nör döfvebonecken s'ulle sälja röjen** ..... sid. 12.  
Jag har erhållit uppslaget i Upsala, troligen af Fru Ch. Lindemalm.
- I min ungdom** ..... sid. 14.  
Meddelad af grosshandlare G. A. Salling i Piteå, kompletterad af, bland andra, grossh. Cederlund i Hernösand.
- Nu lider det till tiden** ..... sid. 16.  
Meddelad af hr Salling. Visan anses stamma från Dalarne. Ett par versar äro tagna från ett skillingstryck.
- Jag älskat har en flicka** ..... sid. 18.  
Upptecknad efter en tjänsteflicka från Sörmland. Anmärkas bör, att hon lät adjektiven unga bli *ungade*, lilla bli *lillade*, bästa bli *bästade*, kulna bli *kulnade*, liksom falska bli *falskade*.
- Toekna manecker, söm de kallar för talminetrar å bärinetrar** ..... sid. 20.  
Skrifven af utgifvaren med begagnande af den kända anekdoten om landtmannen, som blötte sin barometer, när han visade på vackert väder, då det i verkligheten rägnade.
- Jag såg åt öster, jag såg åt väster** ..... sid. 24.  
Allmän i Småland, Skåne och annorstädes; äfven känd i Finland.
- Mi' hustru** ..... sid. 26.  
Meddelad af redaktör L. A. Ahlgren.
- I sorgen jag sitter** ..... sid. 28.  
Meddelad af kronolänsman C. Forsmark, Ramsjö.



- Ack högsta himmel och du fallande jord** ..... sid. 30.  
Efter uppteckningar i Upsala och annorstädes.
- Käringasämja** ..... sid. 31.  
En känd historia i min hembygd.
- Drängen, som spela' på klavér** ..... sid. 32.  
Meddelad af professor P. D. Holm.
- I Amerikat** ..... sid. 34.  
Grundad på en anekdot utan känd upprinnelse.
- Herr Peder** ..... sid. 36.  
Folkvisa, upptecknad på Torsö, N. Vadsbo härad, Västergötland.
- Våter och vuern** ..... sid. 39.  
En gammal känd Smålandshistoria.
- "Skansvisan"** ..... sid. 40.  
Skrifven af utgifvaren till Skansens vårfäst 1894.
- Flicka i lunden, kom hvila nu dej!** ..... sid. 42.  
Efter fragment och uppteckningar i skilda landsändar, kompletterade med ett par strofer ur ett gammalt skillingstryck.
- Det var en lördagsafton** ..... sid. 44.  
Upptecknad i Filipstad 1886. De två sista raderna hafva somligstädes följande lydelse:  
I Småland är han hemma, hans namn är vida känt  
För sitt glada och trefliga humör.
- Jungfrun i det gröna** ..... sid. 47.  
En visa utan melodi, som blifvit mig tillsänd af anonym person.
- Vak öpp!** ..... sid. 48.  
En gammal visa från Varend, meddelad af min mor och sjungen af hennes far och farfar. Jmfr likheten med den norska folkvisan (Filikromen II, saml. 6.):  
Aa kjøre Vand aa kjøre Ve  
Aa kjøre Tømmer over Heja,  
som har till refräng:  
De røde Roser aa de Øjne blaa,  
De vackre Jenter holder je utaa,  
Heldst naar je faar den je vil ha,  
Saa er det Morro at leve.
- Prästens sogga** ..... sid. 50.  
En gammal historia. Redan för omkr. 30 år tillbaka berättades den i Upsala af den som historieberättare kanske knappast öfverträffade lärovärksadjunkten Hellsten. Hans version var dock lång och beskrifvande, i en mängd detaljer. Berättelsen i dess nu angifna form är efter jur. stud. E. F. Palmær, hvilken utarbetade den 1884 på grundval af några fragment från den Hellstenska historien, som återgifvits i en tidning.
- Kvarnarpapojkana** ..... sid. 52.  
Förut publicerad i Aftonbladet.